bailīgi?

Vai jums rodas bailu sajūta, raugās lejā no augstas vietas? Vai jums ir bailes lidot lidma-

Vai jūs iztrūkstaties no pērko- n zibens?

Vai esat kādreiz bažījušies, ka arētu iekļūt ugunsgrēkā?

Vai kļūstat nervozi, braucot ķi ātrā vilcienā?

Vai jums kādreiz bijusi sajūta, ūs novēro?

Vai jums ir bailes, ka jūs va- s varētu apvainot kādā nozie- ā?

Vai jums ir bailes, ka jūs va- pazaudēt naudu vai svarīgus mentus?

Vai jūs izvairāties no lauku m un burzmas aiz baillēm, ka varētu nospiest?

mājiem četriem taujājumiem, askaidro „kviza" autori, esot sa- ar bailu sajūtām, kas varētu nostiprinājušās jau bērnībā, bail- s no vecāku milestības un at- a zaudēšanas, bet devitajam ar zīvojumiem bērnībā, saņemot sodu ieslodzīšanu tumšā istabā, bildot atklāti un godīgi uz vi- jautājumiem ar „jā" vai „nē", tam jāskaita „nē" atbildes, arētu apmēram gūt nojēgu, kā- mērā atbildētājs ir brīvs no baiļu ām vai arī šo sajūtu varā. Vi- rezultāts ir 10 negātīvas atbil- Ja jums iznāk ap 15 „nē", va- evi, ja gribat, uzskatīt par die- immūnu pret slepenām bailēm, z kādu jautājumu grūti atbildēt kaidru „jā" vai „nē", tad var taitīt pa puspunktam vienā un pusē.

šo un to

drojis, ka gribējis uz Jaungada idīšanu palaist „mazu joku".

URINĀMĀ TRŪKUMA DĒĻ jas kapsētās sāka pazust koka zīmes. Beidzot pilsētas iestādes a kapsētās dēļus ar uzrakstiem s brīdināja zagļus no „debesu ". Zagļi nozaga arī šos uzrak- dēļus.

R MIKROBIEM UN BACIĻIEM notas gleznas bija redzamas ang- rstu-mākslinieku sabiedrības ā Londonā. Divu šādu gleznu rs bija penicilīna atradējs un ela prēmijas laureāts profesors xsandrs Flemmings.

PTAUJĀ par to, kas vieglāk ap- āmi — zēni vai meitenes, ame- ņu Gallupa institūta iztaujāto dēja šādi: 24 proc. atzina zēnu vieglāk audzināmiem, 27 proc. enes, 26 proc. atzina, ka neesot ības, bet 23 proc. atturējās iz- ties.

0 VĀCU MISIONĀRU joprojām ojas dažādās ārvalstīs. Viņu ar ģimenēm apgādā galvenokārt mju misiones organizācijas.

rustvārdu mīkla

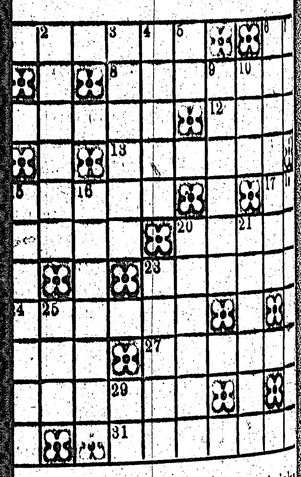

meniski: 1. Latviešu dzejnieks pe Itālijā. 8. „Iesēdināt". 11. Ap- a gabali. 12. Mūzikas instru- ts. 13. Laicīgu baudu nīdēji. 15. hi. 17. Elements. 19. Duramā Rotaļlieta. 22. Pazīstams saisnis s. 23. Kāpināta izteiksme. 24. kšķerēšanas piederumi. 26. Telpa mējums. 27. Psīchiska parādība Francijas novads. 30. Elements. Jaunākie.

ateniski: 1. Latviešu rakstnieks tieva kārts. 3. Tauta. 4. Puķe- lements. 6. Atēniešu valstsvīrs. ba rīks. 9. Sportot. 10. Saīsinot. nis. 16. Pakavēt laiku. 18. Resn- . 20. DP nometnes „trotuāri". 2 gaderes lugas varone. 23. Ne bie- 25. Pagasts Latvijā. 26. Slimība Apkārt.

EPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

meniski: 1. Dīks. 4. Pātaga. 9 ad. 9. Rauna. 10. Lafete. 11. T 12. Tiso. 14. UNESCO. 17. Sē pis. 29. Sēre. — Stateniski: erēt. 2. Knuts. 3. Seniori. 4. Pē hadzis. 5. Ādaiņi. 6. Ānce lepo. 13. Iri. 15. Estuves. 1 18. Okeāni. 19. Lubas. 2 na. 22. Asīte. 23. Agave.

LATVIJA
Latvian Newspaper

Published twice weekly. Authorized by EUCOM HQ. Civil Affairs Division 14-th July 1947 AG 383 7 GEC-AGO Editor: Kārlis Rabāčs. Printer: „Schwäbische Volksblatt" Günzburg Donau Bürgermeister – Landmannplatz 7. Population to be served: 20.000

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 16 (121)
Piektdien, 1948. g. 27. febr.

Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabāčs. vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda. M. Čulītis. H. Mindenbergs. A. Smits. Adrese: Günzburg Donau. „Latvija". — Tālrunī: apg. 84. red. 50. spiest. 92.

Beneš piekāpies komūnistiem

Par godu „tautas republikai"

Čechoslovakijā trīs dienas plīvos karogi

Francija jūtas apdraudēta, saka Bido

Negātīvas atbalsis arī Londonā

BAŽAS PAR BENEŠA UN MASARIKA TĀLĀKO LIKTENI

Pēc piecu dienu ilgām Čechoslovakijas valsts prezidenta Beneša, ministru prezidenta Gotvalda un atsevišķo politisko partiju apspriedēm un vētrainiem blakus notikumiem valsts prezidents beidzot trešdien pieņēmis 12 valdības locekļu demisiju un apstiprinājis komūnista Gotvalda iesniegto „jaunās nacionālās frontes" valdības sarakstu. Valdībā ir 24 ministri, no tiem 12 komūnisti, bez tam pārstāvētas līdzšinējās koalicijas partijas. Ārzemju komentātori atzīst, ka komūnisti uzvarējuši, un Čechoslovakija tikpat kā zaudējusi patstāvību. Anglijas ārlietu ministrs Bevins izteicis dziļu nožēlu par diktatūras spēku pieaugšanu Austrumeiropā, bet Francijas ārlietu ministrs Bido deklarējis, ka no jaunā stāvokļa Prāgā Francijas valdība jūtas apdraudēta.

Jaunajā valdībā ir trīs ministru prezidenta vietnieki — sociāldemokratu partijas priekšsēdis Laušmans, arodbiedrību savienības priekšsēdis Sabotockis un slovaku komūnists Soroka.

Valdībā paliek arī divi līdzšinējie bezpartejiskie — ārlietu ministrs Masariks un drošības ministrs Svoboda, tāpat visi līdzšinējie komūnistu ministri. Valdībā ieiet arī sociāldemokratu kreisā spārna vadītājs Firlingers. Arī visu pārējo nekomūnistisko partiju ministri pārstāv savu partiju kreisos novirzienus. Pēc Londonas radiofona informācijas, daļa jauno ministru esot nepazīstamas personas. Par vienu no ministriem, Slovakijas komūnistu Neimani, pat šauboties, vai viņš ir čechu vai slovaku nācijas piederīgais. Par raksturīgu faktu min, ka Gotvalds jauno valdības sastāvu Prāgas jaunās „aktīvistu padomes" sanāksmē paziņojis jau pirms pl. 12 dienā, kamēr Benešs viņu esot pieņēmis un jauno kabineta sastāvu ar parakstu apstiprinājis tikai ap pl. 16.

BBC vakarrīt ziņoja, ka iekšlietu ministrs komūnists Noseks izdevis rīkojumu „par godu jaunajai tautas republikai" trīs dienas no vietas karogot visus namus. Visās pilsētās un darba vietās Čechoslovakijā nodibinājušās „aktīvistu padomes", bet Prāgā trešdien nodibināta „aktīvistu centrālā komiteja". Tās priekšsēdis ir arodbiedrību savienības priekšsēdis un jaunais ministru prezidenta vietnieks Sabotockis. Bratislavā jau atkāpies līdzšinējais pilsētas lielvecākais, un varu pārņemusi aktīvistu padome. Aktīvistu šūniņas rosīgi dibinās visur, arī studentu un žurnālistu aprindās, un visur citīgi izslēdz „reakcionāros elementus". No tā sauktās pretestības kustības apvienības izslēgti visi 12 demisionējušie ministri. Sociāldemokratu partijas priekšsēdis Laušmans pēc iecelšanas par ministru prezidenta vietnieku no partijas vadības atteicies.

Trešdien Prāgā notika jauna plaša studentu demonstrācija, kas gribēja doties pie Beneša, bet policija to ar varu izklīdināja apcietinot ap 50 demonstrantu. Brīvās preses Čechoslovakijā praktiski vairs nav. Prāgā un provincē vairs neiznāk katoļu tautas partijas un Beneša tautas sociālistu partijas laikraksti, kas varēšot atjaunot darbību tikai pēc jaunu redaktoru iecelšanas. Pirmdienas pēcpusdienā Beneša tautas sociālistu partijas galveno biroju Prāgā ielenca un izkratīja, paņemot līdzi dokumentus un arestējot vairākus partijas darbiniekus. Atrastie dokumenti pierādot, ziņojis iekšlietu ministrs, ka partija gatavojusi militāru apvērsumu. Tautas sociālistu partijas vadība pēc tam norādīja, ka dokumenti acīm redzot kratīšanas laikā ienesti partijas birojā. Pēc iekšlietu ministrijas ziņām, sazvērestībā esot bijis iejaukts arī bij. ministru prezidenta vietnieks Ursini, kādēļ pavēlēts viņu apcietināt. Tai pašā dienā iekšlietu ministrija izdevusi aizliegumu atstāt Čechoslovakiju bez īpašas ministrijas atļaujas. Arī iecelotājiem vairs neizsniedz vīzas.

Otrdien visā valstī notika arodbiedrību savienības izsludinātais 1 stundas protesta ģenerālstreiks, kas visumā noritēja bez sadursmēm. Visu nakti uz otrdienu notika partiju un organizāciju apspriedes par „jaunās nacionālas frontes" dibināšanu. Pret rīta pusi Gotvaldam arī izdevās tādu nodibināt. Jauna organizācija stāvot par tautas vienības saglabāšanu un draudzību ar Padomju Savienību un citām slavu tautām. Drošības ministrija publicējusi paskaidrojumu, kurā apsūdz slovaku demokratus, ka tie gatavojušies pievienoties tautas sociālistu

(Beigas 5. lpp.)

Latviešu darba paraugi ASV valstsvīriem

Agrākais IRO darbinieks Samuels Snaips (Snipe), kas daudz un sirsnīgi pūlējies ne vien kā amata persona, bet arī kā cilvēks DP likteņa atvieglošanai, šobrīd, uzturēdamies Vašingtonā, panācis iespēju nosūtīt uz Savienotām Valstīm latviešu DP darbu paraugus, lai ar šiem darbiem iepazīstinātu ASV valstsvīrus. Ausmas latviešu nometne Kleinkecā, kuras administrātors Snaips bija, ar viņa paša un „Latvijas" materiālu atbalstu jau savākusi un nosūtījusi uz Vašingtonu latviešu dailamatnieku darbu komplektu ar 19 priekšmetiem. Darbu komplekts noadresēts uz ASV senāta un kongresa locekļu mitni Vašingtonā.

„Kāpēc aizmirstas Baltijas valstis?"

jautā Tafts, pārmezdams Ruzveltam, ka tas „ielaidis Krieviju Eiropā"

Iespējamais republikāņu kandidāts nākošām ASV prezidenta vēlēšanām senātors Tafts Detroitā kritizēja ASV koncesijas Krievijai kara laikā un to, ka Ruzvelta valdība nav nodrošinājusi Amerikai kara laika aizdevumu atgūšanu. Izklāstīdams savu ārpolitisko programmu, ko viņš reālizētu, ja pats tiktu ievēlēts par ASV prezidentu, Tafts apgalvoja, ka lielākā daļa no pēckara grūtībām izskaidrojama ar Ruzvelta kara laika politikas kļūdām.

Viņš pārmeta Ruzveltam turēšanos pie „beznotcikumu kapitulācijas" politikas, kas sagrāvusi Vāciju. Tā Eiropā palicis vākums, kurā sekmīgi ievirzījusies Krievija. Morgentava plāna dēļ Vācija esot nokļuvusi tādā stāvoklī, ka ASV tagad ik gadu jāizdod 800 milj. dolaru tās uzturēšanai.

Kritizēdams nostāju pret Krieviju kara laikā, senātors Tafts teica, ka ar to „ASV pilnīgi saplosīja Atlantijas chartu un visus tos ideālus, kuru dēļ šo karu izcīnīja." Senātors teica: „Mēs nekad nepieminējām Latvijas, Lietuvas un Igaunijas brīvību. Mēs nesargājām iespaidīgā kārtā Polijas brīvību. Mēs vērsāmies pret Somiju, kuras vienīgais noziegums bija tas, ka viņa nolēma nepakļauties padomju tirannijai."

Runādams par prezidenta Trumena ārpolitiku, Tafts apgalvoja, ka visvairāk tikai republikāņu senātora Vandenberga ietekmes dēļ starptautiskās konferencēs ASV beidzot „atteikusies no politikas kukulot krievus".

Tafts gan atbalstījis Maršala plānu, bet paskaidrojis, ka galu galā Eiropas atcelšana atkarīga no pašām Eiropas valstīm. Bez tam viņš paskaidrojis, ka palīdzība Ķīnai svarīgāka nekā palīdzība Eiropai, un asi kritizējis ārlietu ministru Maršalu, kam „vienkārši nepatīk ķīnieši un kurš neinteresējas par viņu problēmām."

„New York Times" plašākā rakstā par vēlēšanu kampaņu, kas tagad ASV iedegusies jau pilnā sparā, izsakās, ka Tafts un Nujorkas gubernātors Djuvijs, kas abi cer kļūt republikāņu kandidāti, varbūt tik lielā mērā viens otru aizēnošot, ka republikāņi izšķiršoties par kādu trešo kandidātu. Vislielākās izredzes tādā gadījumā būšot senātoram Vandenbergam, kas kluvis loti populārs ar savu aktīvo darbību ārpolitikā.

DM, NYT

Šogad uz Palestīnu dosies 75.000 žīdu DP

UN Drošības padome izšķiriga lēmuma priekšvakarā

VISUS ŽĪDU DP IZVIETOS LĪDZ 1949. G. BEIGĀM

Ap 75.000 jaunu un spēcīgu žīdu šogad dosies no Eiropas DP nometnēm uz Palestīnu, paskaidrojis padomdevējs žīdu lietās pie amerikāņu štāba Frankfurtē. No amerikāņu joslas, kur izceļotāju izmeklēšana sāksies šinīs dienās, paredzams izbrauks ap 30.000. No 26.000 žīdiem, kas tagad dzīvo Austrijā, uz Palestīnu dosies ap 5000, bet pārējos pārvedīs uz nometnēm angļu joslā, Itālijā un Kipras salā.

Izceļotājus uz Palestīnu izraudzīs „Jewish Agency", kas šim nolūkam esot saņemusi 9 milj. dolaru no amerikāņu palīdzības komitejas un 2 milj. no IRO. Līdz 1949. g. beigām uz jaunām mājvietām būšot izvietoti visi žīdi, kas tagad atrodas DP nometnēs Vācijā. „New York Herald Tribune", kas sniedz šo ziņu, piebilst, ka izceļošanai uz Palestīnu pagaidām ņemšot tikai jaunus un spēcīgus vīriešus, jo pašiem žīdiem skaidrs, ka jau dažas dienas pēc ierašanās svētajā zemē tiem varot pavēlēt doties cīņā aiz barikādēm.

UN Drošības padome sākusi apspriedes par Palestīnas dalīšanas plānu nodrošināšanu ar reālu militāru spēku. Tomēr lielvalstis savus viedokļus vēl nav deklarējušas.

AP tomēr ziņo, ka Anglija savu lēmumu izvākt karaspēku no Palestīnas nedomājot grozīt. Šinīs dienās jau sāk aizbraukt sievietes, bērni un tādi ierēdņi, kas nav tieši nepieciešami. Jeruzalemes žīdi starplaikā apvainojuši angļus, ka viņi vainīgi pie lielā sprādziena, par ko ziņojām iepriekšējā numurā, un pieprasījuši, lai angļu karavīri vairs nesper kāju Jeruzalemes vecpilsētā. Naktīs viņi sargājot šo pilsētas daļu ar elektriskām mīnām, uz kurām jau uzsprāguši gaisā četri angļu militārie auto.

„New York Times" vairākos plašos rakstos par apspriedēm, kurās Drošības padomei jāizšķiras par militāra spēka norīkošanu Palestīnas dalīšanai, uzsver, ka šīs apspriedes neizšķir tikai pašas Palestīnas likteni, bet lielā mērā arī UN likteni. Ja apspriežu rezultāti pierādīšot, ka Drošības padome nav spējīga reālizēt UN lēmumu — pie tam tādu lēmumu, kam piekritušas ir ASV, ir Padomju Savienība — tad ar to pierādīšot, ka UN vispār nav spējīga reāli darboties.

Arī „New York Herald Tribune" ievadrakstā atzīst, ka Drošības padomei tagad iānienem viens no svarīgākajiem lēmumiem visā padomes pastāvēšanas laikā. Ja Drošības padome, apzinādamās, ka Palestīnas dalīšana militāru varu būtu ne vien grūts, bet arī dārgs pasākums izšķiršoties nedarīt nekā, tad pilsonu karš Palestīnā sasniegšot tādus apmērus, ka apdraudēšot visas pasaules mieru.

Ka izšķiršanās tomēr nevar būt viegla, to rāda daudzas citas ziņas. „Newsweek" pagājušā nedēļā rakstīja, ka Palestīnas jautājums ir viens no eksplozīvākajiem nesaskaņu iemesliem Trumena valdībā. Par spīti oficiāliem atsaukumiem, ASV valdība esot šai jautājumā saskaldījusies divās pretēju uzskatu grupās. Viena grupa, ko vadot ārlietu ministrs Maršals, esot par to, lai dalīšanas plānu reālizē visiem līdzekļiem, otra grupa, ko vadot aizsardzības ministrs Forestals, atzīstot, ka ASV drošības dēļ esot jāsaprotas ar arabu valstīm un jāuztur brīvi ceļi uz Vidējo austrumu naftas laukiem. ASV valsts drošības padome pašlaik pētot amerikāņu militārās intereses Vidējos austrumos un šo pētījumu rezultātā esot iespējama ASV politikas modificēšana.

Pēc „Newsweek" ziņām uz Damasku aizbraucis speciāls amerikāņu emisārs ar ārlietu ministrijas pilnvarām mēģināt pārliecināt arabu militāristus, ka nevajadzētu sākt kara operācijas pret Palestīnu, kamēr viss jautājums nebūšot nokārtots.

Tas pats laikraksts ziņo arī, ka jau izstrādāti plāni naftas produkcijas kāpināšanai Saudi Arabijā vēl šai vasarā, bet līdz rudenim turienes naftas produkciju divkāršot. Pasākumu atbalstītu privātas amerikāņu naftas firmas. Saudi Arabijas karalis Ibn Sauds esot noraidījis Anglijas priekšlikumu slēgt aliansi. Viņš paziņojis angliem, ka apsveic viņu draudzību, bet tālāk nevarot iet.

Irakas valdība ar notu Anglijas valdībai pazinojusi, ka nevar piekrist arī Anglijas prasībai pēc jaunās alianses līguma noraidīšanas. uzskatīt par spēkā esošu 1930. g. Anglijas un Irakas līgumu. Irakas valdība gan esot ar mieru sākt sarunas par jauna līguma slēgšanu vai 1930. g. līguma revidēšanu, bet katrā gadījumā tā varot vienoties ar Angliju tikai, ja ievērošot irakiešu nacionālās prasības.

„Newsweek" sakās zināms, ka starp dokumentiem un pierādījumiem, ko angļi atraduši pie nelegāliem žīdu izceļotājiem no Rumānijas uz Palestīnu, esot bijuši: 1. komūnistu rokas grāmatas ar Marksa un Ļenina teorijām. 2. padomju diplomi par piedalīšanos kaujās Budapeštā. 3. sarkanās armijas algas grāmatiņas. 4. Rumānijas „Aizsardzības un aviācijas konstruktoru biedrības" biedru kartes. 5. MVD (padomju slepenās policijas) atļaujas uzturēties aizsardzības rajonos.

NYHT, DM, BBC, Newsweek

Argentīna pērk lidmašīnas Anglijā un Italijā, bet Anglija pārkārto gaisa floti

Lielbritanija pēdējo 9 mēnešu laikā pārdevusi Argentīnai lidmašīnas par 20 milj. mārciņu sterliņu, ziņo „Daily Mail". Šai laikā no Anglijas uz Argentīnu esot aizsūtīti 12 četrmotoru bumbvedēji un 100 turbīnlidmašīnas — iznīcinātāji. Visas lidmašīnas esot aizveduši argentīniešu lidotāji, kas pirms tam apmācīti angļu lidlaukos. Argentīna gatavojoties pirkt vēl vairāk angļu lidmašīnu, jo gribot radīt gaisa floti ar 1000 lidmašīnām un kļūt par spēcīgāko aviācijas valsti Dienvidamerikā.

AP ziņo no Romas, ka, pēc augstāku Itālijas armijas pārstāvju ziņām, Argentīna noslēgusi līgumu ar „Fiat" fabriku Turinā par 65 kara un 5 transporta lidmašīnu saņemšanu.

Anglijas aviācijas ministrs Hendersons, komentēdams jaunos valdības plānus kara aviācijas veidošanai 1948. un 49. gadā, paskaidrojis, ka angļu aviāciju pārkārtošot, lai tā atbilstu „atomlaikmeta prasībām". Speciālu vērību veltīšot bumbvedēju lidotāju apmācībām, jo angļi apzinoties, ka spēciga trieciena aviācija esot labākais nodrošinājums pret agresiju. Aviācijas ministrija turpinot izmēģinājumus un strādājot ar „tik lielu skubu kā jebkad kopš kara beigām".

6 ATBILDES

par jauktām laulībām sniedzam lasītājiem šīsdienas numura 3. lappusē aptaujā par dzīvā spēka problēmu. Šo jautājumu apspriedusi arī LCK un visu Baltijas tautu CK priekšsēži, vienodamies atzinumā, ka jauktas laulības nav vēlamas. Fakts, ka trimdā atrodas 62.000 vīriešu un tikai 49.000 sieviešu, tomēr rāda, ka jautājums loti smags.

Mazais cilvēks pasaulē

Dažas vienkāršas lietas ar sarežģītām sekām

VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS

LATVIJAS LĪDZSTRĀDNIEKS ANGLIJĀ ANDREJS GRAUDS ŠAJĀ RAKSTĀ IZSKAIDRO, KĀPĒC DAUDZI IZCEĻOTĀJI JAUNAJĀS DARBA VIETĀS MOCĀS AR DEPRESIJU. VIŅŠ DOMĀ, KA SVARĪGS DEPRESIJAS CĒLONIS IR NEZINĀŠANA PAR MAZO CILVĒKU DZĪVI PĒCKARA LIELAJĀ PASAULĒ.

Tālam ceļam ir savas dīvainības. Laikraksti no Vācijas un Zviedrijas man pienāk nevis tieši tajā pakāpenībā kā izsūtīti, bet gan pa trīs vai četri numuri reizē. Tas ir tāds notikums, kuram nav žēl ziedot pat pāris miega stundas, kaut gan man nākamā rītā jau pl. 5 jābūt jaunas darba dienas gatavībā. Bandroles noplēsis, es ātri pārskatu virsrakstus un tad, pirmo zinkāres joni tādā ceļā apmierinājis, keros pie „vēstulēm". Arvienu jauni ģeografiski nosaukumi, pat Venecuela un Čīle, nemaz jau nerunājot par tik „tuvām" kūrvietām kā Anglija vai Kanāda. Jā, tik tālu tad mēs jau esam tikuši! Bet vienalga, lai no kādas pasaules malas nāktu vēstules, tās sevī ietver dažus nemainīgus elementus.

Eiropas izceļotāju svešā zemē vispirms pārņem sajūsmas vilnis, jo zemes, uz kurieni mēs braucam, ir skaistas, bagātas, kara posta tieši neskartas vai skartas mazā mērā. Šī sajūsma balstās vienīgi uz ārējiem novērojumiem un tāpēc, maigus vārdus lietojot, ir mazliet pāragra. Un ir saprotami, ka, nonākot tiešā saskarē ar dzīvi un darbu, to bieži nomaina depresija. Bet vai tam tā obligāti jābūt? Man šķiet, ka še daudz kas būtu pielāpāms, pie tam arī mūsu pašu svārkos.

(Beigas 2. lpp.)

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 16. (121) 1948. g. 27. februārī
Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

SESIJAI SANĀKOT

Par mūsu trimdas augstāko pārstāvību līdz šim izteikts daudz kritisku piezīmju. Daļa to gan vairāk saknojas pašos trimdiniekos, viņu iztālē, kas pārstāvībām sākumā piedēvēja tādu rīcības spēju, kādas tām nebija, bet daļa kritikas attiecināma arī tieši uz to, ko pārstāvības ir darījušas vai ko tās ir varējušas, bet nav darījušas. Tomēr arī šīm piezīmēm vairāk bijis gadījuma nekā principiāls raksturs. Gandrīz pilnīgi paslīdējis garām tas apstāklis, ka mūsu jautājuma attīstība pavisam nav noritējusi tā, kā to pa lielākai daļai domāja tad, kad LCP organizējās, kad pieņēma tās statūtu, un šimbrīžam viss mūsu vitāli svarīgo jautājumu komplekss nebūt nesedzas ar LCP statūtos noteikto aprūpes darba kārtošanu.

Šī Centrālā padome ir pirmā, ko trimdinieki izraudzījuši tiešās vēlēšanās. Līdz ar to tās locekļi daudz tiešāk varēs balstīties uz savu vēlētāju gribu un panākt noteiktākus lēmumus, nekā tas bija līdz šim, kad LCP atzinumi nereti gan rakstūroja padomes vairākuma nenoteiktību, bet samērā maz deva tādu lēmumu, kas iezīmīgi ar vadības gribu. Bet veca patiesība ir, ka apdraudējuma brīžos visriskantākā ir nespēja izšķirties. Klūdains manevrs palaikam ir mazāk bīstams nekā mīņāšanās uz vietas.

Cik spriežams, tad abus norādītos apstākļus uztvērusi arī pati LCP. Uz tiem nāk norādījumi arī no trimdinieku pārējām organizācijām, no sabiedrības pašas, tos izvirza notikumu attīstība. Un tāpēc nav nejaušība, ka taisni pēdējās nedēļās no vairākām pusēm izpaudusies iniciatīva, kas iziet uz trimdas spēku saliedēšanu, līdz ar to pašiem šiem spēkiem uzņemoties arī drosmi ne vien iztirzāt un lemt par tiem jautājumiem, kurus dzīves īstenība nelauj vairs apiet, bet pieņemt principiālus lēmumus itin visos mums vitāli svarīgos jautājumos un tad no šiem lēmumiem un saskaņā ar tiem secināt arī pārējo rīcību. Tādā uztverē šās LCP sesijas darbam un lēmumiem būs tālejoši svarīga nozīme visā mūsu trimdas dzīvē un tās nostāja iezīmēs ārkārtīgi atbildīgu izšķiršanos.

Sesijas darba kārtībā ir turpat divdesmit dažādu jautājumu, bet pieminētā nozīmē svarīgākie no tiem ir, vai, pareizāki sakot, par svarīgākiem būtu jāuzskata trīs — jautājums par trimdas spēku konsolidēšanu, izvietošanas jautājums un LCK izraudzīšana. Svarīgi pie tam ne vien paši šie jautājumi, bet svarīga arī to apspriešana un izlemšana tieši šādā sakārtojumā.

Tie centieni, kas iziet uz mūsu pašu spēku saliedēšanu, kā jau minēts, tieši pēdējās nedēļās parādījuši aktivitāti no dažādām ieinteresētām pusēm un nekur nav atskanējušas balsis, kas šo saliedēšanas lietderību apstrīdētu. Tāpat nav dzirdēti ieskaņi, kas pastāvētu uz to, ka mūsu trimdas problēmas būtu tikai aprūpes problēmas. Ar to vien jau ir rasti principiālie priekšnoteikumi, lai konsolidēšanās jautājumu būtu iespējams atrisināt pozitīvi un tūdaļ. Te nebūtu vajadzīgas nekādas komisijas, kas sarunas atkal vilktu mēnešiem, bet konkrēts darbs. Ir taču bijis pietiekami daudz laika viedokļu noskaidrošanai un precizēšanai un nav arī svarīgi, kas teicis A un kam pienāktos teikt B. Prestiža jautājumi te ir lieki, ja ir sirsnīga patiesa vēlēšanās. Turpretim, ja šī vēlēšanās, kas līdz šim apliecināta no visām pusēm, ir tikai diplomātisks aizsegs šaurām kādas grupas vai personu ambicijām, tad ir skaidrs, ka sabiedrība arī tādus gājienus pratīs novērtēt.

Ja nu pieņemtu, ka šī vienošanās par trimdas spēku konsolidēšanu būtu notikusi, tad būtu iespējams rezolūti izšķirties arī pārvietošanās jautājumā. No tā, kāds principiāls viedoklis šajos jautājumos tiktu pieņemts, izrietētu nostāja un virziens, kādā risināt visus pārējos praktiskos trimdas dzīves jautājumus: slimo, veco un invalīdu aprūpi, skolu lietas, saimniecisko pasākumu organizēšanu, nometņu saimniecību utt. Principiālais viedoklis izvietošanas jautājumā līdz ar to it kā dotu, trimdas dzīves praktisko jautājumu izkārtošanas programmas mugurkaulu, pēc kam daudz vieglāk būtu šo programmu arī detalizēt.

Tad, kad tāda programma būtu skaidra, daudz lietderīgāk būtu iespējams izraudzīt arī tās izpildītājus, t. i., LCK personālo sastāvu, kam vajadzētu būt tādam, kas ar sirdi un dvēseli šo programmu atbalsta un iedzīvina. Katrā ziņā nevar saukt par sevišķi izdevīgu līdzšinējo kārtību, kad LCK komplektē nevis vadoties no tā, kādā virzienā LCP vēlas jautājumus risināt, tas ir no darba apsvērumiem, bet no citiem motīviem. Bez tam jaunā LCK resp. tās delegācijas jākomplektē tā, lai vismaz to kodols atrastos kopā, bet nevis izkliedēts pa visu joslu, kā tas ir tagad. Vienalga, kur atradīsies LCK miteklis, ja tur pastāvīgi būs atrodams tikai kancelejas šefs, tad viņš īstenībā arī praktiski būs LCK pastāvīgais aizvietotājs. Bet, lai cik darbīgs viņš būtu, pašu LCK viņš tomēr nevar aizvietot un aplam būtu tīšu prātu kancelejas šefam uzvelt komitejas funkciju pildīšanu.

Kādā ziņojumā no Ženevas sūtnis J. Feldmanis, runādams par pašdisciplīnu un spēku apvienošanu, un aicinādams aizmirst „vecās cīņas un tajās nodarītās pārestības" biedina: kas pārāk skatās pagātnē, tas zaudē nākotni. — Skaidru skatu uz priekšu, kopīgas pūles kopīgu uzdevumu veikšanai, tas ir tas, ko gaidām arī no jaunās LCP pirmās sesijas.

Kārlis Rabācs

Zeme, ko no biezokņa izcirtuši iecelotāji

Imigrantu dzīve Kanādas preses spogulī

„Šī ir iecelotāju zeme, ko tie paši izcirtuši no biezokņa. Ir labi mums visiem to allaž atcerēties," saka Kanādas laikraksts „Free Press" rakstā par imigrācijas atvieglošanu. Laikraksts, minot iecelotāju skaitļus, izsaka domu, ka masu imigrācijas laiki laikam gan būšot galīgi pagājuši, turpretim imigrācija izlases ceļā, ja vien tā būtu pietiekami plaša, palīdzētu Kanādas tālākattīstībai.

Kanāda tiešām nav vēl gluži aizmirsusi, ka ir „iecelotāju zeme". Jaunajiem imigrantiem cenšas arī palīdzēt. Par to liecina viena otra ziņa dažādos Kanādas provinces laikrakstos. Piemēram, Edmontonas skolu padome apņēmusies iekārtot vakara klases tiem iecelotājiem, kas vēlas mācīties angliski. Valodu klases iekārto arī Manitobas veselības un labklājības ministrija, kas savās 11 provinces slimnīcās nodarbina par slimo kopējām un apkalpotājām 190 DP sieviešu, galvenokārt polietes un ukrainietes.

Ierodoties darbā Hollingera sabiedrības zelta raktuvēs Ontario provincē, 59 vīru lielu ukraiņu grupu vilcienā gandrīz katrā stacijā apgrūtināja sveši vīrieši, piedāvādami komūnistiskas brošūras un citu literatūru. Beidzot agrākie DP, kas 800 km garo ceļu vairāk pavadīja dziedot un komūnistiskās brošūras nepavisam nevēlējās, sagrāba divus no aģentiem, piekāva un izsvieda no vilciena.

Kanādas tagadējo iecelotāju vidū DP tomēr ir tikai neliela daļa. Viss lielais vairums ir angļi, bez tam citu Eiropas valstu pilsoņi, kas Kanādā jau atrod priekšā savus tautiešus un veselas to kolonijas. Piemēram, martā Kalgarijā sagaida ierodamies 18 ģimeņu un 11 vienīnieku no Holandes. Atbraucēji strādās Dienvidalbertas farmās. Daļa holandiešu vēloties paši pirkt Kanādā farmas; daži cerot atpirkt vajadzīgo zemi no dzelzceļiem. Tāpat Kalgarijā pavasarī ieradīšoties ciemos pie savām meitām 52 holandiešu „kara līgavu" mātes. Holandietes ar saviem vīriem nodibinājušas no algu iemaksām īpašu fondu, par kura līdzekļiem tagad varēs ierasties ciemos izcelotāju mātes. Izcelotāji no Holandes Kalgarijā, kā rakstīts turienes laikrakstos, ierodoties mazākā skaitā vai katru mēnesi.

Cita provinces avīze ziņo par somu izcelotāju kopdarbības piemēru. Vindzoras pilsētā dzīvojošie somi, lai tiktu pie savas baznīcas, apņēmušies pilsētas pašvaldībai paši savā brīvā laikā veikt būvdarbus. Baznīcas būve ir jau pusē, un tagad 90 personu lielā somu draudze vasarā varēs rīkot dievkalpojumus savā baznīcā. Līdz tam laikam draudze, šķiet, būšot pieaugusi līdz 200 galvām.

Pārceļošana notiek arī starp atsevišķajām Kanādas provincēm. Tās ļoti ieinteresētas, lai šajā iedzīvotāju kustībā nevis zaudētu, bet gan iegūtu jaunus iedzīvotājus. Kāds Britu Kolumbijas laikraksts ar gandarījumu atzīmē, ka pagājušā gadā no provinces izceļojušas 2932, bet ieceļojušas 7995 ģimenes, kas nozīmē, ka iegūts apmēram 5000 ģimeņu jeb 15.000—25.000 cilvēku. Piemērs liecina, ka katru ģimeni Kanādā uzskata par vērtīgu ieguvumu.

Kanādas lauksaimniecības attīstības raksturīgs sīkums ir ziņa, ka Dienvidalbertā jau 30 farmeri 240 km apkaimē ap Kalgariju lieto satiksmei un transportam savas privātās lidmašīnas, bet 12 citi regulāri izmanto komerciālo gaisa satiksmes sabiedrību lidmašīnas. Lidmašīnu izmantošana Kanādas lauksaimniecībā strauji pieaug, un nodibināta pat īpaša „Lidojošo farmeru apvienība".

Vācieši domājot, ka visi DP ir žīdi

BAVĀRIJAS MINISTRS PRASA VĀCU POLICIJAI TIESĪBAS IEIET DP NOMETNĒS

Bavārijas tieslietu ministrs Dr. Millers preses konferencē Minchenē, runājot par tagadnes tieslietu problēmām, uzsvēris, ka galvenais pašreiz esot DP jautājums, ziņo „Schwäbische Ländeszeitung". Ministrs noraidījis apgalvojumus, it kā viņš DP problēmai pieejot politiski. Ja ar DP jautājumu netikšot galā, tad pieaugšot antisemītisms, jo iedzīvotājos valdot pārliecība, ka visi DP esot žīdi. Liela daļa no šīm personām, kuras ieskaitot politiski vājāto grupā, īstenībā esot atbalstījuši Hitleru. Bavārijas policijai tagad neesot tiesību ieiet DP nometnēs, jo tās baudot „eksteritorialitātes" tiesības. Šī iemesla dēļ pēdējā gada ceturksnī neesot bijis iespējams izsekot 520 pārkāpumu gadījumus. Tāpēc ministrs esot lūdzis dot vācu policijai tiesības izdarīt izmeklēšanu tieši DP nometnēs un ārzemnieki varot izvēlēties vai nu soda izciešanu vācu cietumos vai repatriāciju, bet tikai nedaudzi izšķiroties par pēdējo, pie kam bieži vien arī tad vēl pa kaut kādiem tumšiem ceļiem atkal atgriežoties.

SL

Nometņu dzīve

PIEŅEMTI Latvijas ārstu apvienības trimdā statūti un par apvienības priekšsēdi ievēlēts priv. doc. Dr. med. Kārlis Apinis. Ārsti, kas vēlas kļūt par LAAT biedriem, aicināti pieteikties adreses sekretāram Dr. P. Lapsam: (14a) Esslingen/N., Latvian Ass. Center, Hindenburgstr. 35, Medical Departament. Zobārstiem turpat jāgriežas pie V. Aizkraukles. LAAT mēģinās pilnīgi apzināt visus trimdā esošos latviešu ārstus.

UZLABOT dzīves un pārtikas apstākļus Ventorfas transitnometnē DPACCS komandierim lūgusi Mēzenes baltiešu nometnes komiteja Lībekā, par kuras priekšsēdi ievēlēts latvietis doc. Dr. med. K. Pavasars.

BAVĀRIJAS apgabala jaunatnes audzināšanas padomes prezidijā par priekšsēdi darbosies māc. A. Gulbis (Fišbacha), priekšsēža b. tautskolu insp. H. Žibners (Veisenburga) un sekretāri Latsone (Fišbacha). Padome jau pārrunājusi vajadzību pagarināt skolu brīvlaiku un iztirzājusi jautājumu par ārpusskolas jaunatnes audzināšanu.

RĪGAS bīskaps Jānis šajās dienās apmeklēja pareizticīgo latviešu draudzes Lībekā.

LĪBEKAS latviešu YMCA katru sestdienu noorganizējusi īsu svētbrīdi, kurā lūgti visi Lībekas nometņu tautieši.

DIVI GADI pagājuši kopš I. Priedītes vadībā darbojas Memingenas latviešu nometnes audeju kopa. Savu darbu tā sāka ar veco, labo vērpjamo ratiņu 1946. g. 18. februārī. Aizvadītajā laikā kopa veikusi daudz pasūtinājumu, pagatavojot tautas tērpus arī izciliem latviešu māksliniekiem — Lilijai Štengelei, Harijam Plūcim uc. Bijuši pasūtinājumi pat no ASV un Anglijas. Darbnīcās veic ne vien aušanu, bet arī adīšanu, tamborēšanu un izšūšanu. Kopā strādā 11 darbinieču, kas patiesībā visas ir kursantes un pēc 2 g. darba kursu beigs tikai martā. Pag. gada septembrī sāktajā jaunajā kursā ir 9 dalībnieces, bet praktiskos rokdarbos apmāca 11 ģimnazistes. — Tautietis J. Cabulis Memingenas nometnes skolām dāvājis 80 grāmatas un žurnālus.

VALKAS nometnes veikals pārtikas produktus turpmāk pārdos bez uzcenojuma vai arī ar visminimālāko uzcenojumu veikala izdevumu segšanai. — Valkas tautieši savas nometnes nesen nodegušās baraka iemītniekiem saziedojuši 68 gab. dažādu mantu, cigaretes un RM 481.—

LATVIEŠU palīdzības komitejas Brazilijā padomē no jaunatbraukušajiem tautiešiem ievēlēti J. Rudzītis (agrāk dzīvoja Vācijā), V. Krūmiņš (Zviedrijā) un O. Sils (Austrijā).

Mazais cilvēks pasaulē

Dažas vienkāršas lietas ar sarežģītām sekām

(Turpinājums no 1. lpp.)

Tas nebūs anekdots, ko tagad stāstīšu. Kādu vakaru mēs — neliels latviešu pulciņš — nopietni diskutējām par mūsu tiesībām un pienākumiem. Pēc ārējā izskata mūs puslīdz droši varētu nosaukt par prātīgiem cilvēkiem, arī runājām mēs gudri, loģiski un sakarīgi. Bet... mums pašiem par lielu pārsteigumu, neviens mēs lāgā nezinājām, kādus dokumentus esam parakstījuši Vācijā, Anglijas darba ministrijas komisijā. Protams, arī šo dokumentu saturu, vismaz precīzi nē. „Kāds darba līgums jau bija . . ." Neviens arī neatcerējamies, ka šī svarīgā līguma tulkojumu būtu snieguši mūsu laikraksti, nemaz jau nerunājot par lietpratēju komentāriem. Par to var smieties, var arī raudāt, bet tā laikam būs izrīkojušies daudzi, kā Anglijas un Kanādas, tā arī citu zemju braucēji. Bet saistības, kas ar pašu parakstītu līgumu uzņemtas, ir arī jāveic, un ir pavisam savādi, ja tās nav skaidras vai arī tiek tulkotas pilnīgi patvaļīgi. Man šķiet, ka ja šim pavisam vienkāršam jautājumam savlaicīgi būtu veltīta lielāka uzmanība, tad viena otra kaitīga ilūzija iznīktu jau dīglī un rastos stipra pretinde vēlākai depresijas lēkmei.

Šejienes Eiropas brīvprātīgie strādnieki bieži pārrunā stāvokli, kāds radīsies pēc gada, t. i., tai dienā, kad būs beidzies pirmā līguma termiņš. Arī te optimistiskām cerībām ir jauta liela vaļa. Bet vai tam ir arī kāds pamats?

Darba ministrijas ierēdņu aprindās ir gan dzirdēts, ka Eiropas brīvprātīgiem strādniekiem nākotnē būšot pieejamas arī citas darba nozares, bet mums gan šķiet, ka pēc gada Anglijai gluži tāpat būs vajadzīgi laukstrādnieki, kā tie vajadzīgi tagad. Un arī še rūpīga iepazīšanās ar parakstītā līguma tekstu varbūt dotu zināmu skaidrību.

Otrs svarīgs depresijas iemesls, bez šaubām, būs tas, ka esam ļoti vāji informēti par tām zemēm, uz kurām braucam. Kādreiz mūsu centrālās iestādes pārrunāja jautājumu, ka būtu vajadzīga īpaša iestāde, kas vāktu materiālus un pētītu emigrācijas iespējas. Kādu citu, jādomā, svarīgāku darbu dēļ šis projekts iegūla. Nevar jau liegt, presē nav trūcis publikāciju par svešām zemēm, bet tajās nav gandrīz ne vārda par pašu svarīgāko — par mazā cilvēka dzīvi. Un tā, kāpjot kuģī, mēs atkal esam aizmirsuši kaut ko pavisam vienkāršu — ka visās zemēs ir arī trūcīgi un nabadzīgi cilvēki. Piemēra dēļ atgādināsim, ka Anglijā pastāv Pestīšanas armijas naktspatversmes bezizejas stāvoklī nonākušiem, un es esmu pārliecināts, ka tādas ir arī Kanādā un Sav. Valstīs, gluži tāpat, kā tas savā laikā bija Rīgā. Tāpat derētu atgādināt, ka ne visas angļu sievietes staigā kažokos, tām gan parasti kājās ir ļoti labas kurpes, bet mugurā samērā pieticīgs mētelis un dažreiz pat ziemas periodā kailas kājas. Vairāki miljoni angļu spēlē futbola totālizātorā un spēlē ļoti sistēmatiski. Varbūt tur ir klāt arī daudz sportisku interešu, bet būtu muļķīgi noliegt arī gluži vienkāršo vēlēšanos laimēt, lai ar vienu šāvienu tiktu uz plašāka ceļa. Gluži tāpat kā ar Latvijas Sarkanā Krusta loteriju, kur lozes pircējs domāja par mazu mājiņu un vecumdienām.

Mūsu nezināšana par svešu zemju mazā cilvēka darbu (kas arī mums jāstrādā), peļņu un dzīves apstākļiem ir patiesi apburoša. Braucot uz Angliju, mēs diezin kāpēc bijām pārliecināti, ka angļu tradicionālie ēdieni ir šķiņķis ar olu un plūmju pudiņš. Tagad man gribētos apgalvot, ka visplašāk izplatītais angļu ēdiens ir taukos cepta menca ar kartupeļiem. Pat katrā miestiņā ir kāds lokāliņš, kur gatavo šo ēdienu, pircējs to saņem avīzes strēmelē ietītu un, izgājis uz ielas, notiesā. Starp citu, varam tikai nožēlot, ka šī ēdiena recepte nebija populāra tad, kad mums pašiem bija sava mencu zveja.

Cik tālu var aiziet nezināšana svarīgos jautājumos, labi raksturo šāds gadījums. Lībekā patlaban kā sāk darboties Kanādas mežinieku komisija. Jau pirmās stundas rāda, ka komisijai nepatīk inteliģentie. Svērti un vērtēti tiek vienīgi muskuļi. Kandidātu vidū ir arī kāds mežkopības students — fiziski diezgan vājš, apbrunots ar ļoti bieza stikla acenēm. Apjautājos, vai meža darbi viņa spēkiem nebūs pārāk smagi? Bet šis zēns bija lieliski informēts par Kanādas meža darbu raksturu un nolasīja lekciju par tur lietojamiem motorzāģiem, ceļamiem krāniem, traktoriem un daudzām citām mašīnām, kuru nosaukumi man nav palikuši atmiņā. Bet . . . kā no vēstulēm redzams, tad mašīna, ar ko mūsu mežinieki strādā Kanādā, ir tas pats vecais rokas zāģis.

Vai atkal kaut kas no citas operas ar to pašu mūziku. Kad transports, kurā braucu, atstāja Minsteri, lai dotos pāri kanālim, dažas mūsu dāmas bija ļoti uztrauktas: kā ģērbties uz kuģa? „Es domāju, ka jāvelk smokingkleita." „Man jau sagatavots mans apmetnis." Ja angļus pārņem izmisums, ieraugot pinkām apaugušos vienaldzīgos, tad darba ministrijas ierēdņu sejas stiepjas arī arvienu gaŗākas tad, ja tie ierauga šo situācijai nepiemēroto greznošanos.

Vēl kāds sīkums. Svešā zemē ārkārtīgi noder informācijas literatūra. Dažas šī rakstura grāmatas jau ir iznākušas un darījušas savu svētīgo darbu. Šādas grāmatas būs turpmāk vajadzīgas arvien lielākos daudzumos un tāpēc uzmanīgs padoms autoriem — rēķināties arī ar šo grāmatu lasītājiem — svešzemniekiem. Piem., kādā informācijas grāmatā ir ļoti skaistas un bez šaubām arī pareizas skaitļu tabulas par Latviju ar apmēram šādu saturu: izdotas grāmatas Latvijā 2. vai 3. vietā pasaulē, bet Anglijā — 12. vai 13. Studentu skaits — tā pati aina. Ir diezgan neērti ieiet svešā mājā un pateikt, ka tās saimnieks gadījies tāds padumjāks. Un ir bijuši gadījumi, kur taisni tādā garā pieminēto tabulu skaitļi ir uzņemti.

Runājot par depresijas iemesliem, cik nu tie atkarīgi no mums pašiem, nevaram paiet garām kādai ļoti svarīgai parādībai. Mēs esam paraduši runāt un domāt, ka dzīvojam Vācijā, Austrijā, Anglijā utt. Bet cik runa ir pa Vāciju, tas nebūt tā nav. Mēs gan dzīvojam uz Vācijas territorijas, bet tomēr autonomos apstākļos un to ietvaros savu dzīvi esam izveidojuši pēc iespējas tuvu agrākiem Latvijas apstākļiem. Ja arī ceļojums pāri jūrai mums bieži liekas pēc izpriecas ceļojuma, tad, aizbraucot uz Angliju, Kanādu vai kādu citu zemi, tur no visa tā nav nekā, vai pagaidām ir ļoti maz. Svešuma jēdziens mūsu prickšā te nostājas visā kailumā. Tam bieži vien vēl pievienojas skumjais nemiers par šķirtām ģimenēm un nejēdzīgā vientulības sajūta. Būt vienam starp svešiem, it sevišķi neprotot valodu, tas nav mazais pārbaudījums. Vajaga daudz iekšēja spēka, lai to izturētu. Vai ir vērts par visu to runāt? Tomēr gan, jo gaidīts grūtums ir daudz vieglāk pārvarams kā pēkšņs un negaidīts.

Bet mēs tomēr visi esam cinītāji un es pat vairos vērtēt, kas šim vārdam stāv tuvāk — mūsu viriešu vai sievietes. Nav līdzīgu apstākļu, nav līdzīga rakstura cilvēku un tāpēc arī depresijas ilgums un smagums nebūs vienāds. Šī sajūta pāriet. Vismaz pāriet tās akūtais stāvoklis. Tās vietā, par rūgto pieredzes cenu pirkts, nāk stāvokļa lietpratīgs un reāls vērtējums, dziņa pārvarēt grūtības, vēlēšanās tikt uz augšu arī jaunā dzīvē. Kaut arī ļoti lēnām, rodas jaunas sabiedriskas organizācijas, kurām tagad ir svarīgāka loma kā jebkad citreiz, kuras tagad iegūst īstās bākas lomu.

Vēl gan nav pienācis īstais laiks galīgi novērtēt W. H. akciju no mūsu viedokļa. Man šķiet, ka patlaban sākas tās vissvarīgākais posms, un proti — Anglijā iebraukušo ģimeņu izvietošanās. Bet intereses pēc es nodibināju savu personīgo Galupa institūtu un 200 latviešiem, kas še iebraukuši jau pag. vasarā un depresijas posmu jau visumā pārlaiduši, vaicāju vienu un to pašu: „Vai jūs nenožēlojat, ka esat atbraukuši uz Angliju?" Zīmīgā kārtā atbildes bija gandrīz vienādas: „Viss jau ir citādi, kā iedomāju, bet es tomēr nenožēloju. Ko gan es labāku būtu varējis izvēlēties!" Tikai dažas balsis rezervēti piebilda: „Varbūt būtu labāk uz Kanādu." Bet toreiz, kad šīs atbildes skanēja, no Kanādas vēl nebija rimušās sajūsmas pilnās iesācēju vēstules. Patlaban, kad rokas zāģis jāvicina, brienot pa sniega kupenām, tas laikam jau ir mazliet citādi.

Anglijā, februārī.

Andrējs Grauds

VĒSTULES REDAKCIJAI

A. Leja, Eslingenā

DIVAINĪBA VAI STŪRGALVĪBA?

Pēdējā LCK paplašinātā sēdē Hanavā vairāki LCK locekļi joprojām izteikušies principā pret izbraukšanu no Vācijas un Eiropas. Jājautā, kuru zemi Eiropā šie pārstāvji mums ieteic un ko domā viņi paši? To varētu viegli pārliecināties, paskatoties viņu atbildēs IRO reģistrācijas anketās un mūsu komiteju aptaujās. No aptauju datiem gan mēs redzam pavisam citu, pretēju ainu. Jājautā, ko tad šie pārstāvji pārstāv un kā interesēs viņi runā? Pietiekami noskaidrots ar aptaujām, ka 80 un vairāk procentu grib tikt laukā no šejienes. Ja tiešām būtu daļa tautiešu, kas vēlas palikt Vācijā, būtu pēdējais laiks to pateikt skaidri, bet nekavēt citiem tālāku izceļošanu.

Arī mīlot glabāt sirdi čaur

Par vai pret jau

MŪSU LAIKRAKSTA APTAUJA T
ŠANAS JA

Latvijas 14. (119.) numurā iespi mūsu dzīvā spēka problēmām sve apliecināja, ka trimdā uz 62.000 vi kāpēc gluži dabīgi rodas arvien va saviem dzīvesdraugiem izvēlas ci tājumu, izteikusies pret jauktām la plašākus uzskatus šajā jautājumā, saņemtās a

JĀSEKO LATVISKĀS DZĪVES ZIŅAI

Mācītājs **Arnolds Lūsis** saka: „Šodien, kad stāvam svešā ceļmalā, grūti kaut ko pārmest tiem mūsu tautiešiem, kas dodas laulībās ar cittautiešiem. No nacionālo interešu viedokļa šāda parādība gan neiepriecina. Mazu tautu cilvēkiem, kas grib pastāvēt kā nacionāla vienība, arī mīlot jāmācās glabāt sirdi cietā rieksta čaumalā. Katrā ziņā mums ar vislielāko nopietnību jāraugās uz šo problēmu, un jaukto laulību iemesls nedrīkstētu būt vienīgi vēlēšanās atrast to „otro", kas nomazgātu mūsu putras karoti vai spētu mums par dolariem nopirkt nailona zeķes.

Bet — es gribu norādīt uz kādu citu, manuprāt, daudz bīstamāku parādību. Tā ir nelegālizēta kopdzīve. Kādu sev atļaujas tautieši, kuriem daudzkārt vēl nav izbeigušās saistības ar viņu piederīgiem dzimtenē. Tā patiesi ir liela traģēdija, kas atstāj nevēlamu ietekmi uz mūsu sabiedrību un jaunatni.

Ievērojamais norvēģu rakstnieks Ibsens saka: „Ir kāds grēks, ko nevienam nepiedos. Tas ir — nokaut otrā cilvēkā ticību mīlestībai."

Karš draudzīgi satricinājis mūsu dzīvi un tikumisko dzīves ziņu. Esam iegājuši it kā tuksnesī, kur bieži vien valda bezcerībā un dīkdienībā dzimusi izlaidība un atbildības trūkums. No šī tuksneša mūs neizvedīs tie, kas piemiegtām acīm raudzīsies uz mūsu dzīves negātīvām parādībām. Tagadējam laikmetam nevajaga ļeta optimisma. To var pārveidot tikai Kromveļa laikmeta morāle.

Ja mēs, latvieši, kuru ir palicis tik maz, gribam atjaunot savu neatkarīgo valsti, tad jādzīvo saskaņā a kristiānisma morāliskām normām u tām tradicijām, kādas mums atstā jusi latviskā dzīves ziņa. No šīm normām atraisoties, mēs neapzinīg atbrīvosim lavīnu, kas aizraus se līdzi mūs un mūsu jaunatni."

„SVEŠAS ASINIS" IZRAISA KONFLIKTUS

Karola Dāle: „Grūti runāt šajo laikos par jauktām laulībām, ku tautas pret pašu gribu ir sajukuša kā graudi ar pelavām dažbrīd pie darbā. Daudzi rakstnieki risinājus šo problēmu savos daiļdarbos un p lielākai daļai „svešās asinis" tur iz raisa konfliktus, kas brīžiem kāpi nās pat līdz traģikai.

Ja raugāmies dzīvē, arī tad gau maz varēs vērot saskanīgu jaukt laulību. Saskanīga laulība pati pa sevi jau nav dotība, bet gan uzde vums, mērķis, pēc kā jācenšas abie laulātiem. Un jo grūtāk būs šo mēr ķi sasniegt, kur laulātie piederēs dā žādām tautībām. Ikviens cilvēk pat negribot, izstrāvo savas tauta garu. Tas viļņo ap to kā gaiss, mit viņa asinīs, izteicas visā būtīb no nenimamiem laikiem. Ir zināms ka laulāto starpā biežāk izrais konflikti, ja tie auguši dažādā sa biedriskā vidē, tamdēļ, šķiet, būs pa reizs secinājums, ka vēl biežāk, u dzīlāk tie izraisīsies tur, kur mūž derību slēguši dažādu tautību pie derīgie. Vēl traģiskāka šī lieta kļū attiecībā uz pēcnācējiem. Arī problēma nodarbinājusi un vēl t gad nodarbina daudzu rakstniek prātus. Atkal tā risināta pa lielāk daļai traģiskā plāksnē.

To pašu vērojam arī dzīvē. Jauk laulību pēcnācēji, šķiet, nesam se kādu neizdibināmu noslēpumu, kā apslēptu traģiku, viņu dvēseles dz ve ir saraustīta, nemierīga, it kā s skaldīta divi daļās, kas katra ve uz savu pusi. Viņi līdzinās bērniem kas nomaldījušies mežā un vairs n zina ceļa uz mājām."

JAUKTAS LAULĪBAS IZSAKN CILVĒKUS NO SAVAS TAUTA

LSK galvenās valdes loceklis ma Jur. Adolfs Šilde: „Jaukto laulī skaits latviešiem Latvijā bija m zāks nekā cittautiešiem, sevišķi bal vāciešiem. Ziņama pārmaiņa iest tās okupācijas laikā, kad jaukto la bu skaits pieauga. Šī parādī turpinājās arī trimdā. Tas norād ka jauktu laulību vairošanās izskai rojama ar nenormālajiem sadzīv apstākļiem un arī nesamērību di

...ks pasaulē

...r sarežģītām sekām

...braucu, atstāja Minsteri, ...s pāri kanālim, dažas mūsu dā... bija ļoti uztrauktas: kā ģērb... uz kuģa? „Es domāju, ka ja... smokingkleita." „Man jau sa... vots mans apmetnis." Ja ang... pārņem izmisums, ieraugot pil... apaugušos vienaldzīgos, tad ...a ministrijas ierēdņu sejas ...jas arī arvienu garākas tad, ja ...erauga šo situācijai nepiemēro... ...reznošanos.

...ēl kāds sīkums. Svešā zemē ār... ...gi noder informācijas literatūra. ...s šī rakstura grāmatas jau ir ...kušas un darījušas savu svētīgo ...u. Šādas grāmatas būs turpmāk ...dzīgas arvien lielākos daudzu... ...un tāpēc uzmanīgs padoms auto... — rēķināties arī ar šo grāma... ...lasītājiem — svešzemniekiem ..., kādā informācijas grāmatā ir ...skaistas un bez šaubām arī pa... ...s skaitļu tabulas par Latviju ar ...ēram šādu saturu: izdotas grā... ...s Latvijā 2. vai 3. vietā pasaulē, ...Anglijā — 12. vai 13. Studentu ...s — tā pati aina. Ir diezgan ne... ...ieiet svešā mājā un pateikt, ka ...saimnieks gadījies tāds padums... Un ir bijuši gadījumi, kur ...i tādā garā pieminēto tabulu ...ļi ir uzņemti.

...nājot par depresijas iemesliem, ...u tie atkarīgi no mums pašiem, ...ram paiet garām kādai ļoti sva... ...parādībai. Mēs esam paradu... ...t un domāt, ka dzīvojam Vā... Austrijā, Anglijā utt. Bet cil... ir pa Vāciju, tas nebūt tā nav, ...gan dzīvojam uz Vācijas terri... ...s, bet tomēr autonomos ap... ...os un to ietvaros savu dzīvi ...izveidojuši pēc iespējas tuvu ...iem Latvijas apstākļiem. Ja ...ļojums pāri jūrai mums bieži ...s pēc izpriecas ceļojuma, tad, ...aucot uz Angliju, Kanādu vai ...citu zemi, tur no visa tā nav ...vai pagaidām ir ļoti maz. Sve... ...jēdziens mūsu priekšā te no... ...visā kailumā. Tam bieži vien ...evienojas skumjais nemiers par ...m ģimenēm un nejēdzīgā vien... ...s sajūta. Būt vienam starp sve... ...it sevišķi neprotot valodu, tas ...mazais pārbaudījums. Vajaga ...iekšēja spēka, lai to izturētu. ...r vērts par visu to runāt? To... ...an, jo gaidīts grūtums ir daudz ...k pārvarams kā pēkšņs un ne... ...s.

...mēs tomēr visi esam cīnītāji ...pat vairos vērtēt, kas šim ...m stāv tuvāk — mūsu vienī... ...evietes. Nav līdzīgu apstākļu, ...līdzīga rakstura cilvēku un tā... ...rī depresijas ilgums un sma... nebūs vienāds. Šī sajūta pār... Vismaz pāriet tās akūtais stā... . Tās vietā, par rūgto piere... ...enu pirkts, nāk stāvokļa liel... ...s un reāls vērtējums, dziņa ...rēt grūtības, vēlēšanās tikt uz ...arī jaunā dzīvē. Kaut arī ļoti ..., rodas jaunas sabiedriskas ...izācijas, kurām tagad ir svari... ...loma kā jebkad citreiz, kuras ...iegūst īstās bākas lomu.

...gan nav pienācis īstais laiks ...novērtēt W. H. akciju no mūsu ...ķa. Man šķiet, ka patlaban ...tās vissvarīgākais posms, un ... — Anglijā iebraukušo ģimeņu ...šanās. Bet intereses pēc es ...nāju savu personīgo Galupa ...tu un 200 latviešiem, kas še ...kuši jau pag. vasarā un depre... ...posmu jau visumā pārlaiduši, ...u vienu un to pašu: „Vai jūs ...ēlojat, ka esat atbraukuši uz ...u?" Zīmīgā kārtā atbildes bija ...z vienādas: „Viss jau ir citādi, ...omāju, bet es tomēr nenožēlo... ...o gan es labāku būtu varējis ...ies!" Tikai dažas balsis rezer... ...iebilda: „Varbūt būtu labāk ...nādu." Bet toreiz, kad šīs at... ...skanēja, no Kanādas vēl ne... ...mušās sajūsmas pilnās iesācēju ...s. Patlaban, kad rokas zāģis ...a, brienot pa sniega kupenām, ...kam jau ir mazliet citādi.

...ijā, februārī.

Andrējs Grauds

VĒSTULES REDAKCIJAI

...ja, Eslingenā

...NĪBA VAI STŪRGALVĪBA?

...jā LCK paplašinātā sēdē Ha... ...airāki LCK locekļi joprojām ...šies principā pret izbraukšanu ...ijas un Eiropas. Jājautā, ku... ...Eiropā šie pārstāvji mums ie... ...ko domā viņi paši? To varē... ...li pārliecināties, paskatoties ...bildēs IRO reģistrācijas anke... ...mūsu komiteju aptaujās. No ...datiem gan mēs redzam pa... ...citu, pretēju ainu. Jājautā, ko ...pārstāvji pārstāv un kā inte... ...ņi runā? Pietiekami noskaid... ...aptaujām, ka 80 un vairāk ...u grib tikt laukā no šejienes, ...m būtu daļa tautiešu, kas vē... ...kt Vācijā, būtu pēdējais laiks ...ikt skaidri, bet nekavēt ...āku izceļošanu.

Arī mīlot jāmācās glabāt sirdi cietā rieksta čaumalā

Par vai pret jauktām laulībām?

MŪSU LAIKRAKSTA APTAUJA TAUTAS DZĪVĀ SPĒKA SAGLABĀŠANAS JAUTĀJUMĀ

Latvijas 14. (119.) numurā iespiedām prof. H. Budula rakstu par mūsu dzīvā spēka problēmām svešniecībā. Šajā rakstā minētie dati apliecināja, ka trimdā uz 62.000 vīriešu mums ir tikai 49.000 sievietes, kāpēc gluži dabīgi rodas arvien vairāk jaukto laulību, kur latvieši par saviem dzīvesdraugiem izvēlas cittautiešus. LCK, apspriedusi šo jautājumu, izteikusies pret jauktām laulībām. Redakcija, gribēdama uzzināt plašākus uzskatus šajā jautājumā, izdarīja aptauju. Šodien publicējam saņemtās atbildes.

JĀSEKO LATVISKĀS DZĪVES ZIŅAI

Mācītājs **Arnolds Lūsis** saka: „Šodien, kad stāvam svešā ceļmalā, grūti kaut ko pārmest tiem mūsu tautiešiem, kas dodas laulībās ar cittautiešiem. No nacionālo interešu viedokļa šāda parādība gan neiepriecina. Mazu tautu cilvēkiem, kas grib pastāvēt kā nacionāla vienība, arī mīlot jāmācās glabāt sirdi cietā rieksta čaumalā. Katrā ziņā mums ar vislielāko nopietnību jāraugās uz šo problēmu, un jaukto laulību iemesls nedrīkstētu būt vienīgi vēlēšanās atrast to „otro", kas nomazgātu mūsu putras karoti vai spētu mums par dolariem nopirkt nailona zeķes.

Bet — es gribu norādīt uz kādu citu, manuprāt, daudz bīstamāku parādību. Tā ir nelegālizēta dzīvošana, kādu sev atļaujas tautieši, kuriem daudzkārt vēl nav izbeigušās saistības ar viņu piederīgiem dzimtenē. Tā patiesi ir liela traģēdija, kas atstāj nevēlamu ietekmi uz mūsu sabiedrību un jaunatni.

Ievērojamais norvēģu rakstnieks Ibsens saka: „Ir kāds grēks, ko nevienam nepiedos. Tas ir — nokaut otrā cilvēkā ticību mīlestībai."

Kaŗš drausmīgi satricinājis mūsu dzīvi un tikumisko dzīves ziņu. Esam iegājuši it kā tuksnesī, kur bieži vien valda bezcerībā un dīkdienībā dzimusi izlaidība un atbildības trūkums. No šī tuksneša mūs neizvedīs tie, kas piemiegtām acīm raudzīsies uz mūsu dzīves negātīvām parādībām. Tagadējam laikmetam nevajaga lēta optimisma. To var pārveidot tikai Kromveļa laikmeta morāle.

Ja mēs, latvieši, kuŗu ir palicis tik maz, gribam atjaunot savu neatkarīgo valsti, tad jādzīvo saskaņā ar kristiānisma morāliskām normām un tām tradicijām, kādas mums atstājusi latviskā dzīves ziņa. No šīm normām atraisoties, mēs neapzinīgi atbrīvosim lavīnu, kas aizraus sev līdzi mūs un mūsu jaunatni."

„SVEŠAS ASINIS" IZRAISA KONFLIKTUS

Karola Dāle: „Grūti runāt šajos laikos par jauktām laulībām, kur tautas pret pašu gribu ir sajukušas kā graudi ar pelavām dažbrīd piedarbā. Daudzi rakstnieki risinājuši šo problēmu savos daiļdarbos un pa lielākai daļai „svešās asinis" tur izraisa konfliktus, kas brīžiem kāpinās pat līdz traģikai.

Ja raugāmies dzīvē, arī tad gauži maz varēs vērot saskanīgu jauktu laulību. Saskanīga laulība pati par sevi jau nav dotība, bet gan uzdevums, mērķis, pēc kā jācenšas abiem laulātiem. Un jo grūtāk būs šo mērķi sasniegt, kur laulātie piederēs dažādām tautībām. Ikviens cilvēks, pat negribot, izstrāvo savas tautas garu. Tas viļņo ap to kā gaiss, jo mīt viņa asinīs, izteicas visā būtībā no nemīnamiem laikiem. Ir zināms, ka laulāto starpā biežāk izraisās konflikti, ja tie auguši dažādā sabiedriskā vidē, tamdēļ, šķiet, būs pareizs secinājums, ka vēl biežāk, un dziļāk tie izraisīsies tur, kur mūža derību slēguši dažādu tautību piederīgie. Vēl traģiskāka šī lieta kļūst attiecībā uz pēcnācējiem. Arī šī problēma nodarbinājusi un vēl tagad nodarbina daudzu rakstnieku prātus. Atkal tā risināta pa lielākai daļai traģiskā plāksnē.

To pašu vērojam arī dzīvē. Jauktu laulību pēcnācēji, šķiet, nesam sevī kādu neizdibināmu noslēpumu, kādu apslēptu traģiku, viņu dvēseles dzīve ir saraustīta, nemierīga, it kā saskaldīta divi daļās, kas katra velk uz savu pusi. Viņi līdzinās bērniem, kas nomaldījušies mežā un vairs nezina ceļa uz mājām."

JAUKTAS LAULĪBAS IZSAKŅO CILVĒKUS NO SAVAS TAUTAS

LSK galvenās valdes loceklis mag. iur. **Adolfs Šilde:** „Jaukto laulību skaits latviešiem Latvijā bija mazāks nekā cittautiešiem, sevišķi baltvāciešiem. Zināma pārmaiņa iestājās okupācijas laikā, kad jaukto laulību skaits pieauga. Šī parādība turpinājas arī trimdā. Tas norāda, ka jauktu laulību vairošanās izskaidrojama ar nenormālajiem sadzīves apstākļiem un arī nesamērību divu dzimumu starpā. Ievērojami tomēr arī garīgie un dvēseliģie motīvi.

Īsta mīlestība nav rēgulējama ne ar kādiem apsvērumiem. Pat nacionālas izjūtas izrādās vājākas par mīlas jūtām. Rodas gan jautājums, vai visos gadījumos, kur pēdējā laikā slēgtas jauktas laulības, dominējušas mīlas jūtas. Pieredze daudzkārt liecinājusi pretējo. Vēl nesen kādas tautietes, kas devās uz Austrāliju, jautātas — ko tās domā tālajā zemē iesākt, bez apdomāšanās atbildējušas, ka mēģinās tur apprecēties ar austrāliešiem. Un tie, kas bezizejas gadījumā domā palikt Vācijā, precas ar vāciešiem. Šādas aprēķina laulības nevar būt laimīgas. Te maz domāts par pēcnācējiem. Atrodoties ārpus savas zemes, liekas neticami, ka šo laulību bērni izaugs par latviešiem, un ka ar laulību radītās attiecības ikreiz ļaus kādā laimīgā brīdī bez kavēkļiem atgriezties dzimtenē.

Pieredze māca arī vēl ko citu. Jauktu laulību bērni parasti ir nelaimīgi, jo tie īsti nepieder nevienai tautībai. Tādēļ arī padomju vara savā iespaidu sfairā darījusi visu, lai tīši sajauktu dažādu tautību piederīgos. Bastardizēts īpatnis ir visvieglāk pieejams komūnisma destruktīvai ideoloģijai. Jauktas laulības izsakņo cilvēku no savas tautas."

„VAI TAD LATVIETES UZ MUMS SKATĀS!"

Manheimas nometnes komitejas priekšsēdis **J. Skuja:** „Jaukto laulību problēma kļūst arvien nopietnāka. Kā pašā nometnē, tā nometnes apkārtnē vairojas to skaits, kas apprecas ar cittautiešiem. Manheimas un Heidelbergas amerikāņu iestādēs strādā arī daudz latviešu. Šiem darbiniekiem dabīgi rodas iespēja daudz satikties ar amerikāņiem, un latviešu sievietes arvien lielākā skaitā ar tiem apprecas. Šādas laulības daudzas atzīst par „labu partiju".

Nopietnāki, patiesībā traģiski ir vērojumi par to, kāpēc arvien vairāk latviešu invalidi precas ar vācietēm. Visspilgtāk iemeslus raksturojis kāds invalids, kas no nometnes izraidīts, dzīvo Manheimas tuvumā un nesen uz jautājumu, kāpēc precējis vācieti, sausi atbildējis: „Vai tad latvietes uz mums skatās!" No latviešu neredzīgo kopas Manheimas nometnes komiteja saņēmusi ziņas, ka liela daļa neredzīgo jau apprecējušies ar vācietēm un vēl vairāki citi gatavojas to darīt. Iemesli arī šoreiz ir visai līdzīgi, kaut ne visi to tik atklāti pasaka.

Par jaukto laulību problēmu visumā runājot, jāatzīst, ka svarīgs iemesls ir arī grūtības jauniem cilvēkiem nometnēs atrast iespēju sapazīties un sadraudzēties. Jaukto laulību skaits varbūt mazinātos, ja nometņu vadība veltītu vairāk vērības jaunatnes sabiedriskai nodarbināšanai pašu latviešu sarīkojumos."

„ES PAGAIDĀM ESMU ĻOTI APMIERINĀTS"

Kāds mūsu izskrīnēts tautietis, kas apprecējies ar vācieti un dzīvo mazā Bavārijas pilsētiņā, saka: „Ar savu laulības dzīvi pagaidām esmu ļoti apmierināts. Ja kādreiz būs izdevība atgriezties Latvijā, sievu katrā ziņā ņemšu līdz un domāju, ka viņa kļūs laba mūsu valsts pilsone.

Ar vācietēm apprecējušies vēl divi mani paziņas. Neesmu dzirdējis, ka arī viņu ģimenes dzīvē būtu traucējumi."

Kādas latviešu nometnes nesen ģimnaziju beigusi iemītniece, kuŗas tēvs latvietis, bet māte krieviete, saka: „Dzīvē var gadīties visādi."

Miljons nozaudētu apgādes grāmatiņu

Anglijas pārtikas ministrija mēģina atrast metodes, kā cīnīties pret ārkārtīgi izplatīto apgādes grāmatiņu „nozaudēšanu". Gada laikā patiesi vai fiktīvi nozaudētu grāmatiņu vietā izsniedz ap miljonu jaunu, bet vienīgi viena no ik nozaudētām piecām vēlāk atrodas. Apgādes grāmatiņu melnā tirgus cena, kā ziņo „Daily Mail", esot 15 šilingu līdz 2 mārciņām, atkarībā no jau izmantoto kuponu skaita. DM

Kas uzķersies padomju kaŗavīra izmestam āķim Šprē upē Berlinē?
Newsweek

Ļeņingradā revidē arī Darvina teoriju

PADOMJU IZOLĀCIJAS PRIEKŠKARS AIZVEŖAS VĒL CIEŠĀK

Visai nepatīkamā situācijā nonācis padomju vēstniecības Vašingtonā propagandas šefs. Tikko uzzinājis par Padomju Savienības komūnistu partijas centrālkomitejas aso kritiku pret dažiem populārākajiem padomju komponistiem, kuriem pārmesta buržuāzisku ideju kultivēšana savās kompozicijās, propagandas šefs ar izbailēm atcerējies, ka tikai dienu iepriekš nodevis izplatīšanai vēstniecības informācijas biļetena pēdējo numuru, kurā sevišķi saslavēts viens no nokritizētajiem komponistiem — Arams Kačaturians. Kamēr centrālkomiteja viņam pārmet rupjas ideoloģiskas kļūdas, vēstniecības biļetens to cildina kā lielisku armēņu tautas dvēseles mūzikālu tulku . . . Ko darīt? Vēstniecībai atlika vienīgi mēģināt apturēt biļetena izplatīšanu. Ja tas neizdotos, raksta „Newsweek", šī klizma varētu maksāt vēstniecības propagandas šefam vismaz amatu.

Viens no nežēlastībā kritušajiem komponistiem pa to laiku jau paguvis „nožēlot grēkus", kā tas Padomju Savienībā tādos gadījumos parasts. Padomju laikraksts „Trud" ziņo, ka Sergejs Prokofjevs vēstulē padomju komponistu apvienībai atzinies savās kļūdās. Partijas rezolūcija esot pratusi „šķirt mūzikas pagrimšanas iezīmes no veselīgajām tendencēm". Viņš esot ļoti pateicīgs partijai, ka tā palīdzējusi izniīdēt viņa kļūdas. Līdzīgu „atgriešanos no grēkiem" deklarējis komponists Visarions Sčebalins, ziņo AP.

Padomju kultūras dzīvē pēdējā laikā novērojamas vairākas līdzīgas parādības. Komūnistu partijas sarakstā, kur uzskaitīti komponisti, mūzikas kritiķi un teātri, kam pārmetamas „pretdemokratiskas tendences", iekļuvis arī viss Maskavas „Lielā teātra" personāls. Jaunais valdības mākslas lietu komitejas priekšsēdis Ļebedevs teātrim pārmetis, ka tas esot kļuvis par formālistiskās mūzikas skaļruni, par vietu, kur propagandē pret tautu vērstus darbus. Vainīgs esot līnijas trūkums māksliniecisķā radīšanā un birokratiska pārvalde. Lielā teātra vadība nekavējoties paziņojusi, ka pievienojas Ļebedeva un centrālkomitejas domām un solās visas vainas novērst. Komitejas norādījumi tikai apliecinot lielo rūpību un interesi par padomju kultūrālajām vajadzībām.

Kritikas ierosme nākusi no paša Stalina. Decembrī atgriezies no atpūtas Sočos, viņš tikai janvārī pirmo reizi ieradies Lielajā teātrī uz Vano Muradeli jaunās operas „Lielā draudzība" izrādi. Opera bija komponēta par godu oktobra revolūcijas gada dienai un bijusi repertuārā jau kopš novembra. Stalinam opera nepatikusi. Mūzika atgādinot buržuāzisko rietumu mūziku, tā neesot sociālistiska, nedz krieviska. Ar to pašu brīdi „Lielā draudzība" nozudusi no skatuvēm. Nomainīts arī mākslas komitejas priekšsēdis un partija sāka savu kampaņu pret padomju mūzikas un komponistu „maldiem un kļūdām". „Lielās draudzības" galvenās lomas dziedonis bass Michailovs paziņojis, ka viņam opera jau visu laiku neesot patikusi.

Tai pašā laikā Ļeņingradas universitātē atzīmējot Darvina dzimšanas dienas atceri, paziņoja, ka viņa evolūcijas teoriju pašreiz kritiski revidējot, lai saskaņotu ar marksisma principiem.

Newsweek, NYHT, DM

Ko darīs Beneš?

Politisko spēku spēle Čechoslovakijā

„Tauta, kas raugās uz rietumiem, bet ko velk uz austrumiem" — tā kāds amerikāņu korespondents, pagājušā gada beigās viesojoties Čechoslovakijā, raksturoja šo „zemi divu pasauļu krustcelēs". Runājot par tā saukto „dzelzs aizkaru", Čechoslovakiju līdz šim vienmēr vēl pieskaitīja tām nedaudzajām Austrumeiropas valstīm, kuŗu priekšā šis aizkars vēl nav galīgi aizvēries. Bet izrāde uz Austrumeiropas skatuves turpinājas cēlienu pa cēlienam, kulišu bīdītāji kļūst arvien rosīgāki, un patlaban šķiet, ka sācies jau pēdējais cēliens.

Čechoslovakijas stāvokli franču laikraksts „Carrefour" raksturoja šādā izteicienā: „Čechoslovakija varbūt varētu pārciest vēl vienu kaŗu, bet noteikti ne vēl vienu atbrīvošanu."

Čechoslovakija tiešām līdz pēdējam laikam raudzījusies arī rietumu virzienā, kaut arī Padomju Savienība un komūnistu partijas Austrumeiropā jau pirms kaŗa beigām centušās visas astoņas padomju ietekmē nonākušās valstis pakļaut stingrai komūnistu kontrolei. To mēģināts panākt gan saimnieciskiem, gan politiskiem līdzekļiem. Saimnieciskie līdzekļi bijuši tirdzniecības līgumi ar Maskavu, bet politiskie procesi atsevišķajās zemēs bijuši dažādi.

Dienvidslavijā un Albānijā pretestības kustību komūnistiskie vadītāji kļuva pie varas jau pirms Vācijas galīgā sabrukuma. Bulgārijā, Rumānijā, Ungārijā un Polijā turienes komūnistiem palīdzēja arī citi spēki. Notika aresti, beidzamas prāvas un pretkomūnistiskās opozicijas apspiešana. Šis pārorientēšanas process sevišķi pastiprinājās pagājušā gadā pēc Maskavas un tās satelītu lēmuma — boikotēt Maršala plānu, bet visvājāk tas līdz šim sekmējies Somijā un Čechoslovakijā. Pēdējo nedēļu notikumi no jauna rādījuši, ka komūnistiem Čechoslovakijā joprojām ir vēl stingra opozicija.

Būdami brīvības mīļotāji, čechi pūlējušies nenoslēgties no rietumiem. Tas bija redzams arī tīri ārēji. Pretēji daudzām citām Austrumeiropas galvaspilsētām, Prāgas veikalu skatlogos un kioskos bija pieejama arī rietumu literātūra un prese, kino un teātros izrādīja rietumu autoru darbus un vispār Prāgas centrs ap Vaclava laukumu vairāk atgādināja ainas kādā rietumu lielpilsētā.

Bet kad pagājušajā gadā komūnistu laikraksta Rude Pravo skatlogā parādījas milzu plakāts par deviņu valstu vienošanos Varšavā — dibināt kominformu, jau toreiz daudzi čechi to uzskatīja par tikpat izšķirīgu zīmi kā 1938. g. Minchenes deklarāciju par Sudētijas nodošanu Hitleram. Čechi sāka spriest, ka tuvojas svarīgi notikumi, jo rietumu un austrumu spēkošanās čechiem nav nekāda akadēmiska problēma, bet dzīvības un nāves, brīvības un nebrīvības jautājums. Komūnisti sāka kampaņu pret Maršala plānu, apzīmējot to par Volstrīta naudinieku plānu Eiropas saimnieciskās un politiskās kontroles sagrābšanai. Komūnisti tomēr rada vāju atbalsi.

Tad čechu dzīvē jau kļuva jūtamas dažas nozīmīgas pārmaiņas: sāka izplatīties bailes no politiskās policijas. Tomēr vispārējās brīvības vēl bija diezgan lielas, un svešu spēku iejaukšanās valsts dzīvē ārēji nebija sevišķi jūtama. Šis uzdevums bija atstāts čechu komūnistu partijai, kuŗa bija saistījusi 1,2 miljonus jeb desmito daļu visu iedzīvotāju. Ar partijas palīdzību tā kā tā ietekme uz valdību bija pietiekami stipra.

Komūnisti 1946. g. maija vēlēšanās ieguva gandrīz 40% balsu un kļuva par stiprāko partiju. Valdība visu laiku līdz pat pašreizējai krizei dibinājās uz tā saukto nacionālo fronti jeb piecu partiju koaliciju, kuŗā komūnistiem bija galvenā teikšana. Tiem piederēja ministru prezidenta postenis, kā arī iekšlietu, finanču, informācijas un vēl piecu citu ministriju vadība. Bez komūnistiem valdībā bija pārstāvēti 3 sociāldemokrati, 4 Beneša tautas sociālisti, 4 katoļu tautas partijas pārstāvji un 4 slovaku demokrati, kā arī 2 neatkarīgie.

Kamēr komūnistiem pieder 114 no 300 parlamenta vietām, kopā ar 37 sociāldemokratiem vairākums parlamentā un galvenā teikšana valdībā, nekas „greizi" nevarēja iet. Bet kad čechi pēkšņi izteica vēlēšanos piedalīties Parīzes konferencē par Maršala plānu, komūnistiem likās, ka jādara kaut kas vairāk. Ārlietu politikā, blakus ārlietu ministram Masarikam, stingra līdzrunāšana bija viņa vietniekam komūnistam Klementisam. Presi un radiofonu uzmanīja informācijas ministrs Kopeckis, kam ir seši gadi ilga padomju „skola". Tomēr tiešas valdības kontroles vai cenzūras presei Čechoslovakijā visu laiku nav bijis. Relātīvi brīvā partiju prese tomēr arpolitikas laukā bija ļoti atturīga. Cīņai pret Maršala plānu komūnisti propagandēja argumentu, ka plāns izejot uz Vācijas spēku atjaunošanu. Šis arguments „velk", jo bailes un naids pret vāciešiem tautā tiešām liels.

Tāpat iedzīvotājos diezgan populāra arī komūnistu propagandētā zemes reforma un rūpniecības nacionālizācija. Ap 2500 lielāko fabriku, to vidū arī Batas apavu koncerns, jau nacionālizētas. Nodarbināto skaita ziņā nacionālizācija skārusi jau 60—70% visas rūpniecības. Iegūstot par draugiem tos strādniekus, kas ar nacionālizāciju tikuši amatos, arī panākts, ka saimniecības divgadu plānu visumā izpilda un pat pārsniedz, kaut daļēji uz preču kvalitātes rēķina. Pārtikas čechiem ir pietiekami. Tā ir racionēta un lēta. Rūpes rada tikai negātīvā ārtirdzniecības bilance un ārzemju valūtas trūkums. Bez tam ārtirdzniecībai jāpārorientējas no rietumiem uz austrumiem.

Šādos iekšpolitiskos un saimnieciskos apstākļos nekomūnistisko koalicijas partiju sadarbība ar komūnistiem turpinājās tik ilgi, līdz tie sāka pastiprināt spiedienu. Šis spiediens izpaudās centienos iegūt lielāku politisku varu arodbiedrībām un mēģinājumos pakļaut komūnistu pilnīgai ietekmei policiju. Šo jautājumu dēļ pēdējās nedēļās izcēlās asākas pretešķības, kuŗu rezultātā atkāpās triju labā novirziena partiju ministri. Komūnisti to izkliedza par mēģinājumu apdraudēt tautas brīvību un radīt nedemokratisku valdību. Sociāldemokrati, kas pagaidām palikuši valdībā, nevēlas apvienoties ar pārējām partijām pret komūnistiem, bet nav arī ar mieru palikt valdībā tikai kopā ar komūnistiem. Sociālistu aģrākajā sadarbībā ar komūnistiem iestājās lūzums jau novembrī, kad tie komūnistiem sevišķi draudzīgi noskaņotā priekšsēža Firlingera vietā ievēlēja toreizējo rūpniecības ministru Laušmanu.

Ārzemju komentātori notikumu tālākajā attīstībā Čechoslovakijā liela nozīmi piešķir valsts prezidenta Beneša nostājai, ko uzskata par iekšēji pārliecinātu demokratu. Viņam nekomūnisti gan pārmeta nepietiekamu pretestību komūnistu centieniem, bet domā, ka plaši iecienītais, bet vecīgais un slimīgais Benešs pēc sava laika taupījis savus fiziskos un politiskos spēkus izšķirējai vajadzībai. Kāds no nekomūnistu vadoņiem to savā laikā ietērpis šādos vārdos: „Benešs var sekmīgi iziet forumā tikai vienu reizi un tādēļ taupa sevi brīdim, kad komūnisti mēģinās ierobežot tautas civilās brīvības." Tagad tāds brīdis, šķiet, pienācis. Un Benešs tiešām vēl turas un, liekas, grib vēl turēties arī uz priekšu.

M. D.

Kollektīvizācija Latvijā

„Latviešu boļševika" 1947. g. 21. numurā ievietots Latvijas komūnistu partijas sekretāra J. Kalnbērziņa raksts par lauksaimniecības stāvokli Latvijā. Rakstā starp citu teikts:

„Liels darbs paveikts Padomju Latvijas republikā — iekārtotas 53 mašīnu un traktoru stacijas, ap 400 zirgu iznomāšanas punktu, 48 padomju (valsts) saimniecības un 22 kollektīvas saimniecības jeb kolhozi. Puse visu lauku iedzīvotāju organizēti lauksaimniecības kopdarbības biedrībās, kuŗu galvenais uzdevums ir palīdzēt zemniekiem iestāties jaunajos kolhozos. Darba ļaudīm jāiesaistās nesaudzīgā cīņā pret buržujiskiem nacionālistiem, kas ir pret valsts saimniecībām un kolhoziem."

SAIMNIECĪBAS PULSS

Vācijas iekšējo ūdeņu kuģniecība 1947. g. pārvadājusi 28,4 milj. t kravas resp. trīsreiz vairāk kā gadu iepriekš. — Noguldījumu kopsumma ASV pārsniedz 154 miljardus dol. vai caurmērā 1061 dol. uz katru iedzīvotāju. — ASV naftas eksporta kvote 1948. g. pirmajam ceturksnim samazināta par 10 proc., paredzot 11,85 milj. bareļu (159 ltr.) vietā izvest tikai 9,65. — Līdz 1949. g. aprīlim divjoslas no Zāras apgabala saņems 1 milj. t ogļu, bet pēc tam visu produkciju paturēs Francija. — Krievu joslā 40 proc. vai 200.000 t no cukura produkcijas paredzēts reparācijām.

Ko jūs vēlaties žūrijā?

Kā jau ziņots, Latvijas prēmiju par vienu mūsu laikrakstā no pag. gada 1. oktobra līdz š. g. 31. martam iespiestu vai redakcijas rīcībā nodotu daiļprozas darbu (RM 3000.—) un vienu dzejoli (arī RM 3000.—) piešķirs pašu lasītāju izraudzītā žūrija. Žūrijā no lasītāju vairākuma ieteiktiem kandidātiem redakcija aicinās 2 literātūras kritiķus, 1 rakstnieku, 1 jaunatnes audzināšanas darbinieku un 1 pašu lasītāju pārstāvi. Izvēle ir pašu lasītāju ziņā, jo trimdā Vācijā darbojas daudz izcili mūsu literātūras teorētiķi. Lai minam kaut J. Bičolu, J. Kadili, V. Kalvi, J. Rudziti, O. Sproģeri udc., tāpat tādus jaunatnes audzinātājus, kam tuva ari literātūra, kā E. Aistaru, Fr. Jansonu uc. Rakstnieku un lasītāju vārdus te būtu lieki minēt, un bez še minētiem kritiķiem un jaunatnes audzināšanas darbiniekiem lasītāji, protams, var izvēlēt arī citus.

Šim rakstam pievienoto kuponu ar uzrakstu „Žūrijai" lūdzam pievienot vēstulei vai atklātnei un ar katram lasītājam vēlamiem žūrijas kandidātu vārdiem piesūtīt redakcijai (Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7) līdz š. g. 15. martam. Pēc tam redakcijā, saskaņā ar piesūtītajām lasītāju atbildēm, uzaicinās žūrijas komisiju un nodos tai prēmējamos darbus caurskatīšanai. Komisijas atzinumu, ceram, varēsim paziņot aprīļa pirmajā pusē.

Laikraksts „Latvija"
žūrijai

Četras ziņas

NOMETŅU LAIKRAKSTU BALSIS

„Bērnu dārzam vajadziga apkalpotāja. Alga RM 200.— mēnesī. Darbs caurmērā ap 2 stundas dienā," raksta Memingenas nometnes „Ziņu Biļetens".

Lai vēl kāds saka, ka par nekvalificētu darba spēku top vāji samaksāts.

*

Mūsu bērni atkal briesmās! Virzburgas Latviešu Vēstnesis" ziņo:

„Sakarā ar sūdzībām, ka apkārtklejojošie gaiļi uzbrūk bērniem un kādai meitenei jau pārknābts acs plakstiņš, citai atkal savainota seja, un, lai turpmāk novērstu vēl nopietnākus nelaimes gadījumus, visi apkārtklejojošie putni jāiežogo. Tos putnus, kas pēc šī rīkojuma publicēšanas vēl būs sastopami ārpus iežogojumiem, policija pievāks un nodos bērnu virtuvei."

*

„Valkas Ziņas" nodaļiņā „Lasītāji kritizē", raksta: „Teātriem Valkā lielāka piekrišana nekā baznīcai." Kādā citā vietā šajā pašā laikrakstā lasām: „To zagli, kas Romas katoļu baznīcai (pie ieejas ārpusē) nozaga elektrisko spuldzi, ūdz nekavējoties to atgādāt turpat atpakaļ."

*

„Met un brauksim!" tādu nosaukumu žūrijas komisija izvēlējusies Dānijas latviešu b-bas „Mednieks un makšķernieks" karnevālam, kas notika 21. februārī. Par karnevāla nosaukumu bijis izsludināts konkurss, informē „Informācijas biļetens". Otra godalga piešķirta B. Hermaņa nosaukumam „Vēl jau viss nav pagalam!" Tā varēja izsaukties zivtiņas, kamēr makšķernieku kungi priecājās.

Six

Atklāta vēstule tautiešiem Vācijā un citur

Sekodams vecmeistara Jaunsudrabiņa piemēram, iedrošinos meklēt arī savas zudušās grāmatas. Būtu labi, ja kādam paglābta vai zināma jel viena no šādām manām grāmatām: dzejoļi — Es sludinu, Es šaubos — es ticu, Es visur dzīvību redzu, Laiki un ceļi, Atvasara, Kāpnes; atmiņas — Atmiņu vija, Paziņu portreti; stāsti — Gaidītāji, Satikšanās. Ja kādam kāda no šīm grāmatām būtu, varbūt varētu pret atlīdzību šo grāmatu iegūt vai aiznemties norakstīšanai. Varbūt kādam nejauši uzglabājies kāds no maniem dzejoļiem, kas 1937.—44. g. iespiesti Daugavā, Atpūtā, Sējējā, Latvju mēnešrakstā uc.

Pēteris Ērmanis,
(13a) Würzburg, Central DP Camp

Velta Toma

VILKABEĻES CILTS

— No kādiem mūžiem? — ļaudis čukstot bijā, —
Tev mūsu laikā ienākt dievi ļāva? —
Ir ģiedra pavērusies gaismas šāva,
kur stāvi — pilī, svētnīcā, vai rijā.

Un cietāka kā krams, kas dzirkstis šķil,
Tev dievareģa piere vieda, stāva.
Tev nepieskaras putekļi, ne rāva —
pats sātans Tevi vildams nepievil.

Vai Saulgrieži, vai līnā Velaines,
sīksts, sūrs un ass Tu savus augļus nes
pret pasauli, bet dziļi sevī silts —

Kā uguns zemzemē, ar Dieva ziņu,
Tu svētu auklē senu audžu miņu,
virs, Sējos cēlies, Vilkābeļes cilts.

47. 11. X.

Daudzpusīga mūža atcere

Pāvila Gruznes 70 gadi

28. februārī Flensburgas latviešu nometnē Mirvikā Pāvils Gruzna svin 70. dzimumdienu. Dzīve viņam bijusi raibiem piedzīvojumiem bagāta, viņš centies domāt un rakstīt oriģināli. Piedzīvotais savā laikā fiksēts valsirdīgā autobiografijā Manas dzīves ritums, bet par atsevišķiem posmiem Gruznas dzīvē netieši uzzinām arī no viņa stāstiem un romāniem. Tādi autobiografiski darbi jo īpaši ir Bursaki un nesen publicētā Jaunā strāva. Kad parādīsies Gruznas romāns Mamona gaitnieki, būs nobeigusies interesanta autobiografisku romānu trijotne.

Ja jubilāra raibajā dzīvē meklētu to, kas visvairāk ietekmējis personības veidošanos un literāro darbību, tad jāmin pareizticīgo garīgais seminārs jeb „bursa" un iekļūšana dekadentu bohēmā mūsu gadsimta sākumā, kad ap viņu bija gandrīz vai visi jaunie rakstnieki, gleznotāji, aktieri un dziedātāji. Pats Gruzna toreiz bija vispusīgi apdāvināts mākslas entuziasts. „Laikam gan es varēju tikpat labi kļūt par dziedātāju kā par aktieri. Tikpat labi kļūt par gleznotāju kā par rakstnieku." — Tā teikts autobiografijā. Galu galā Gruzna kļuva rakstnieks. Liekas, ka latviešu skatuvei ar to radies zaudējums, bet to pietiekami nozīmīgi atsver ieguvums latviešu rakstniecībai, jo tai nākuši klāt darbi, ko devis tikai Gruzna un ko vienīgi viņš varēja dot.

Literātūrai Gruzna pievēršas piektā gada revolūcijas laikā, kad Dienas Lapā iespiests stāstiņš Migla. 1906. gadā viņš ir Dzelmes līdzstrādnieks un raksta dekadentu garā, bet drīz vien apzināti iegūst patstāvību, izvairīdamies no sekošanas kādai skolai vai virzienam. Tāpat kā nekad nav bijis garlaicīgi būt kopā ar Gruznu pašu, jo viņam vienmēr kas stāstāms, par visu ko viņš teic savas domas, tāpat nav jāgarlaikojas, lasot Gruznas stāstus un romānus, jo viņa literārie tēli ir savdabīgi meklētāji, epikūrieši vai smīnīgi skeptiķi. Meklētāja gars, epikūrisms un skepticisms savijies arī Gruznas personībā.

Ja savāktu kopā visu, ko Gruzna rakstījis, rastos vairāki plaši sējumi ar stāstiem, romāniem, tēlojumiem, satiriskiem feļetoniem (to autors saucas Pē-Ge), drāmatiskiem darbiem, recenzijām utt. Tikai pāri pusei no visa tā parādījušies grāmatās. Daļa izkaisita pa periodiku, daļa vēl manuskriptā.

Nenoliedzot savdabību itin visam, ko Gruzna devis, daži darbi pelnījuši, lai tos atgādinātu īpaši. Vispirms tāda ir Svētlaimīgo sala, — viens no jaukākajiem mīlestības stāstiem latviešu literātūrā. Te tēlota pavisam neparasta vieta un vide (Roņu sala), un vienreizīgas ir arī stāsta galvenās personas. Dzidri liriskā tēlojumā risinās viņu mīlestības sarežģījumi salas primitīvo dzīves apstākļu un pretrunīgo tikumības normu fonā. Divi sieviešu mīlestība pret dzejnieku, kas ieradies salā vasaras atvaļinājumā, vijas cauri stāstam kā divi melodijas, kas ieskaņas, pieaug un pēkšņi pārtrūkst.

Bursaki, — tas ir romāns, kura dēļ Gruznam vajadzēja kļūt par rakstnieku. Īpatā atmosfaira pareizticīgo garīgajā seminārā un latviešu seminārists — bursaki ar šo romānu guvuši vienreizīgu literāru iemūžinājumu. Tas ir jaunatnes romāns arī plašākā nozīmē, jo pievilcīgi tēlo jauniešu dziņas un cēlos nodomus vērtību pārvērtēšanas laikā, ieaugšanu sabiedrībā un bohēmiskās tiekšmes. Romānā gaiši parādās arī tā traģēdija, kas vienai tautas daļai radusies, pieņemot austrumniecisko pareizticību. Nacionāli nereformēta tā bijusi sveša latviešu dvēselei un, glābdama tautu no pārvācināšanas, draudējusi ar pārkrievināšanu. Visādā ziņā Bursaki mūsu literātūrā ir ar tādu pašu nozīmi kā leišiem Mikolaiša-Putina triloģija Altāru ēnā, kaut gan pēdējā, protams, tverta daudz plašāka apjoma viela. Šā vai tā, Bursaki ir Gruznas personības atklāsmes romāns. Bursaku traģēdija ir arī viņa paša traģēdija, kura pretrunīgi saduras divi sveši elementi: dedziga nacionālista fantazējumi par patstāvību dzīvē, mākslā, reliģijā no vienas puses un gluži nemanot uzsūktais slaviski pareizticīgais gars no otras. Kaut gan nacionālo un brīvdomīgo uzskatu dēļ Gruznam seminārs jāatstāj, bursas gadi darījuši savu: Gan pēc savas izteiksmes, gan pēc vielas uztveres Gruzna kļuvis par slaviski ievirzītu rakstnieku, ar to jūtami atšķirdamies no luterāņu un katoļu kultūrā augušiem laika biedriem.

Mazāka nozīme Gruznas otram romānam Pēdējais latavis, jo nacionālās reliģijas un mākslas problēmu risinājums te izvēršas tik neierobežotā fantastikā, ka sacerējums kļūst par neticamu un dažkārt arī par latviešiem nepieņemamu dēku virknējumu.

Ar lielu interesi lasāms Gruznas jaunais romāns Jaunā strāva, par ko novērtējumi jau doti mūsu periodikā.

Latviešu drāmatiskajai literātūrai Gruzna devis kādas 10 lugas. Satura aktuālitāte, mazas prasības skatuves iekārtā, no otras puses — laba skatuves pazīšana un drāmatiskais patoss, — tie ir iemesli, kas Gruznas lugām noteikuši ievērojamu vietu lauku teātru repertuārā. Par pašu labāko starp tām saucama Ziedu grava.

Jubilārs pats teicis, ka viņš pieskaitāms sabiedrisko rakstnieku grupai. Tā tas arī ir. Sociālas un reliģiski-nacionālas problēmas kļūst par Gruznas stāstu, romānu un drāmu galveno saturu. Oriģināls, sev uzticīgs kā dzīvē, tā mākslā — tāds ir Pāvils Gruzna. Uz viņu pašu var attiecināt nelaimīgā semināŗista Siliņa vārdus Bursakos: „Cel apzinīgi sev likumus un pildi tos." Šķiet, ka šai ziņā jubilejas dienā Pāvils Gruzna nejutīs nekādus sirdsapziņas pārmetumus. Saviem zināmiem likumiem viņš sekojis, dziedādams kādreiz varenajā Pērkonkorī, būdams aktieris, mīlētājs, bohēmietis, rakstnieks un tagad — latviešu trimdinieks. Lai tad nu ieskanas jubilāra ausīs vecu vecā dziesma:

Ilgus gadus . . .

Jānis Rudzītis

Drošā dūša

Pasaule tā iekārtota, ka drošu dūšu var parādīt visur. Var pirtī pērties ar kreklu mugurā, var pie altāŗa pateikt nē, var ātrvilcienā noraut bremzi, var tumsā rādīt mēli, kopkatlā ievārīt cirvja kātu un tā joprojām. Bet kāpēc, sirdsmīļie tautieši, mums akurāt jābūt visiem ar drošām dūšām? Pietiek, ja katrā nometnē ir daži dūšīgi.

Agrāk tos ar drošajām dūšām pasauca sānus, pieveda pie galdiņa, kur pasludināja: administrātīvā kārtā divas nedēļas . . . Tagad visi šādi galdiņi, kur pievest dūšiniekus, kā saka, uzsisti gaisā. Atliek vienīgi laist ziņu ar pasta ratiem no nometnes uz nometni: „Ja jūs satiekat Vili Štokarelli, keriet ciet, mēģiniet šā un tā, lai viņu pārskolotu. Nedodiet nakstmājas, ziņojiet mums . . "

Panākumi ar drošās dūšas audzinātajiem tomēr nav lielāki, kā ar mēģinājumiem tuksnesī ierīkot peldbaseinu. Kam reiz drošās dūšas bacilis iekapselējies galvā, to neviens ārsts neizārstēs. Kur nu komiteju runas vīri!

Zvaigznēs lasāms, ka droša dūša sevišķi izpaužas sestdienās, svētdienās un vilcienos braucot. Tur laikam būs kāds sakars ar skatītājiem. Jo kāds gaiss gan ir dūšu rādīt, ja nav skatītāju. Sestdienā visi nometnē darbs beidzas pusdienas laikā, un pēcpusdienā var uzņemt drošu dūšu, ka ap pusnakti tiek pie praktiskiem darbiem baraku koridoros vai pagalmā. Un vilcienos — o, tur skatītāju nekad netrūkst! Lai izput visa nabadzība, bet drošā dūša zeļ un zied! Varbūt vajadzētu visiem drošās dūšas demonstrētājiem uzvilkt īpašus formas tērpus? Jeb tādi jau ir?

Mets Metums

Aida Niedra

ČIGANIETE

(2. turpinājums)

„Ēd," viņa pasniedza arī Sīmanim.

Vecā čigāniete klusi pameta ar galvu. Šī Minna bija gudra. Jaunās vaigs bija rāms un laipns, bet nekā neatklāja.

Vedekla smējās.

Bet kad Marcinkēviča džindžala vijīgi un lokani nošmikstēja pār viņas muguru, viņa iegrūda seju bērna lupatās, glābdamās no pārmācītāja.

Pievakarē īsu brīdi lija sīks lietus. Sils šalca kā lielā vētrā.

Rati bija apklāti ar sedzeni. Paši salīda telti. Ugunskurs dega arī lietū, čūloja un dzisa, bet nemitējās gruzdēt.

Pēc lietus čigānu drēbēm bija pielipusi it kā paegļu ogu un tās smilts smarža, uz kuŗas viņi gulēja.

Vakarā nāca ļaudis pie čigāniem sērst. Zilnieces zilēja. Bija troksnis un kņada. Skanēja dziesmas.

Šinī juklī Minna sēdēja pie uguns un ļāvās savām domām par Sīmani un par mežu. Un par savu brīvo gaitu. Kāda gan izskatījās zemnieka māja?

Laudis runāja, ka tā sēta esot bagāta . . . Viņa domāja par šo māju. Par mierīgām istabām un par mierīgiem ļaudīm, kuŗi visu savu mūžu pavada uz vietas.

Viņas iztēle kļuva gurdena. Viņa zināja, ka apkārt vairs nebūs šī klejonu bara.

Kā tad būs?

Kamdēļ viņas sirds bija piesējusies pie šī svešā cilvēka? Bija pagājis gads, kopš viņa to pazina. Un viņš nebija atlaidies un bija čigānieti iekārojis uz visiem laikiem.

Vai viņš bija vieglprātīgs muļķis?

Un kāds bija darbs svešajā sētā? Viņa atvairīja domas par darbu un pienākumu un domāja atkal par mežu.

Un tad šinī brīdī viņas sirdi ieplaiksnījās laimes gaisma. Viņa nodrebēdama sajuta puiša delnas vieglo glāstu uz savas pieres un viņa tagad kāroja pēc dzīves kopā ar viņu.

Viņai nevajadzēja ne mantas, ne laba ēdiena, ne rotu. Šīs lietas kāroja vienīgi viņas māte.

Un čigāniete atvērās īstena un laba, kā sils un zeme, uz kuŗas viņa gulēja kopš savas pirmās dienas šinī pasaulē. Viņa aizmirsa, kas viņa bija, gluži tāpat, kā to bija aizmirsis arī jaunais zemnieks.

Un Minna savās domās šūpojās līdzi dziesmai, kuŗa skanēja silā.

Klusi pie viņas pielīda māte. Viņa tupēja uz ceļgaliem un rausa ar kaulainiem pirkstiem ogļu čupiņu.

Viņa čukstēja:

„Ko esi iemantojusi? Vai kādu gredzenu, vai citu rotu, vai arī zelta grasi?"

Minna teica: „Nekā."

„Nekā?"

Vecā čigāniete iekliedzās, bet viņas kliedziens bija tik kluss, ka to dzirdēja vienīgi viņas abas. Viņa sakēra Minnas elkoni un ar nagiem iekniebās jo dziļi pilnajā miesā.

Meita nepakustējās.

„Kad tu mums atnesīsi gredzenus un zelta naudu?" viņa elsoja.

„Nekad," Minna atbildēja.

Vecā apstulba dusmās un niknumā, viņa iesita meitai pa muti.

„Vai tā ir čigānietes valoda?"

Minna aizgriezās.

Tad viņa piecēlās un vaicāja:

„Vai viss bars parīt dosies uz Kārzdabas tirgu?"

„Jā," vecene priecīgi atbildēja. Viņa cerēja. Un viņa sauca: „Nāc, iesim gulēt. Es gulēšu ratos."

Minna smējās. Viņa pamanīja vedeklas glūnīgo skatu.

„Vai tu mani sargāsi?" viņa prasīja mātei.

„Jāsargā. Naktīs klejoņu diezgan."

Sils šalca. Lēni trokšņi pacēlās un zuda nakts tālē. Salījusi sīdrabotā sūna zem kājām mīksti birzuļoja un no tuvām krācēm Azandas upē skanēja atbalss. Uz pasaules lielceļa nekustējās neviens.

No čigānu teltīm visapkārt izplūda stipra cilvēku un kustoņu smaka un sajaucās ar kvēlošo pārtu dūmiem. Šīs smaržas Minna bija iezīdusi kopā ar mātes pienu. Un viņas sirds pēkšņi iežēlojās.

Un, šo nožēlu iekveldināta, viņa tomēr juta savas asinis strauji bangojam. Nikni un karsti. Un, ietērpdama balsi maigā un mierīgā viltū, viņa kārdināja māti:

„Ej gulēt, ej gulēt! Es satikšu to puisi un tu dabūsi savus gredzenus . . . "

Vecene rāpās ratos. Viņa apmierināta teica:

„Labi. Ja tā nedarīsi, pret ziemu tev būs jāiet pie Sīmaņa bez pūra. Kāda tad būs dzīve?"

No ugunskura puses nāca stipra svelme. Tā žāvēja salijušos ratus un sildīja gulētāju.

* * *

Agrā rītausā, kad saule vēl nebija uzlēkusi, pakalnē, augstajā Lāču sētā no virtuves naminā dūmeklā jau pacēlās dūmi.

Rīta darbi bija jau sākušies. Uz pļavām devās pirms saules lēkta, jo karsmē darbs neveicās.

Lāču saimniece vasaras naminā vārīja pienu.

Īsteno rīta maizi viņa nesa uz pļavu.

Saimniece bija vēl stipra un naiga.

Pēc vīra nāves viņa sētu bija atdevusi dēlam. Viņš bija labs zemes kopējs un sirsnīgs dēls.

Māja bija izmaksāta un brīva. Un kaut gan latviešu zemē valdīja krievu un vācu kungi, mājas un tirumu robežas Lāču ļaudis bija paturējuši sev un viņu apslēptā prātā svešinieki nespēja ielūkoties.

Tā viņi dzīvoja un strādāja.

Nākotne kļuva jo gaišāka un dzimtas gods spožāks.

Nelaime tuvojās un nāca klusa un nemanāma. Un kādā dienā ļaudis savās valodās ieņēma sila čigānieti un jauno Lāču saimnieku.

Saimnieces rokas drebēja, nocelot piena podu. Viņai gandrīz pašļuka poda aukla. Un viņas mute drebēja nīcīgās dusmās.

Vai tāds bija viņas dēls?

Saime vairs neturējās rāma un bijīga.

Saimniece nesaprata, kā mierīga un strādīga zemnieka sirdī un prātā bija spējusi iezagties šī meliga svešiniece?

Neviens viņu dzimtās nebija ne trakulis un ne vieglprātis.

Un nesdama karsto pienu uz maizes kambari, viņa no svētsvidus dzirdēja Krāšņatu sila kņadu.

Maizes kambarī ap galdu jau sēdēja plāvēji un grieza ar tuteņiem katrs sev pa ķimeņu maizes riecenam.

„Dzeriet pienu," teica saimniece.

Un piens aizdzina nogurumu, jo vasaras nakts bija pārāk īsa un miegs nebija izgulēts.

Darbs dzina darbu.

Bet ļaudis nekurnēja.

Izkaptis jau skanēja sētsvidū, kad jaunais saimnieks teica mātei:

„Lai pļauj vien paši. Man jāaizbrauc uz pagastu!"

Viņa brīdināja:

„Pļava ir liela."

„Laika mums ir diezgan," rāms atbildēja dēls.

Izkapšu skaņa dzisa olnīcā.

Saimniece un dēls vēl joprojām stāvēja maizes kambarī. Un māte prasīja pirmā:

„Ko tu gribi darīt?"

Viņš vilcinājās un tad atbildēja:

„Vedīšu mājā savu līgavu."

„Šo čigānieti?"

Saimnieka vaigs piesarka, bet viņš apvaldījās un jautāja:

„Vai arī viņa nav cilvēks? Dieva viņu radījis tāpat kā tevi."

Saimniece sarāvās. Viņa apdomīgi klusēja. Viņa apsvēra savus vārdus un nedraudēja un nevaimanāja. Bet izmisīgas sāpes viņu tā pārvērta un plosīja, ka dēls izbijās.

Un tad viņa iesāka:

„Tu pieminēji Dieva vārdu . . . Tu domā, ka viņš tev palīdzēs? Ja, cita tev paliga nav.

Vai esi apdomājis, ka čigāni ir klejoņi? Ka mežs un pasaules lielceļš ir viņu mājvieta? Viņu prāti ir svaidīgi un nicina tavu zemes kopēja darbu.

Tavi bērni mantos čigānu asinis. Viņi būs nemierīgi. Un māja un tirumi vairs nepaliks mums, jo viņu prāti nepiesiesies pie tā, ko mēs cienām. Un man būs jānomirst nabagu mājā."

Dēls klusēja.

(Turpmāk beigas)

Chronika

Edīte Feifere, kas tagad dzīvo Dānijā, 25. martā dejos Kopenhāgenas Karaliskās operas baleta skolas sarīkojumā. Mākslinieces saņemusi piedāvājumu nāk. vasarā dejot kādā Dānijas peldvietā reviju uzvedumos.

Vijolnieks Olafs Ilzinš janvāra beigās koncertējis Venecuelas pilsētā Valensijā. Turienes laikraksti recenzijās vijolnieku dēvē par vienu no prominentākiem Eiropas mūziķiem.

Jaunatnes mēnešraksta Lāpa 6/8. burtnīca iznākusi ar Rutas Skujiņas, L. Pētersones, P. Ērmaņa, V. Valuka, A. Skerbeles, M. Ubaņa uc. rakstiem.

LBS angļu joslas kopas valdes locekļis O. Akmentiņš (Kiel-Fridrichsort, '38 Baltic Camp) vāc ziņas par latviešu emigrācijas presi un aicina laikrakstu, žurnālu un biļetenu redaktorus ziņot datus kā par pašiem izdevumiem, tā arī par redakciju sastāvu.

Drāmatisks Londonas apspriežu iesākums

ANGLIJA ASI NORAIDA PADOMJU PROTESTUS

ASV, Anglija un Francija otrdien Londonā iesāka sarunas par Rietumvācijas nākotni un nolēma piecaicināt šais sarunās arī Beļģijas, Holandes un Luksemburgas pārstāvjus. Angļu un amerikāņu aprindās uzsvērts, ka apspriedēm ir tikai informatīvs raksturs. To uzskata par žestu, kas domāts krievu nomierināšanai. Maskava noteikti protestējusi pret apspriedēm Londonā un, pēc „Daily Mail" informācijas, pieprasījusi, lai nākošā vasarā rīko jaunu „četru lielo" konferenci. Konferences atklāšanas diena Anglijas ārlietu ministrijā bija visai drāmatiska — kamēr vienā telpā ļoti draudzīgā noskaņojumā atklāja konferenci par Rietumvāciju, otrā telpā ieradās Dienvidslavijas, Polijas un Čechoslovakijas sūtņi, lai protestētu pret konferenci. Atbildes vietā viniem pasniedza kopijas no Anglijas ārlietu ministrijas atbildes notas Maskavai.

Šai notā Anglijas valdība asos vārdos noraida padomju protestu un norāda, ka Anglijas politikas mērķis joprojām ir Vācijas vienotība, bet padomju nemitīgā opozicija Vācijas saimnieciskai sadarbībai ir radījusi sabiedrotajiem tik smagu nastu, ka tāds stāvoklis vairs nevar turpināties.

Rietumvalstu konference paredzams ilgs divas nedēļas. Panākta vienošanās par šādu darba kārtību: 1. Rietumvācijas saimnieciskas atjaunošana — šai jautājumā visvairāk uzklausot Francijas, Beļģijas, Holandes un Luksemburgas prasības, 2. Rietumvācijas iekļaušana Maršala plānā, kas cieši saistās ar vispārējām sarunām par Rietumeiropas savienību, 3. Rūras apgabala nākotne resp. jautājums par Rūras internacionālizēšanu, 4. drošība pret Vācijas agresiju nākotnē, 5. reparācijas, 6. Vācijas saimnieciskās un politiskās sistēmas izveidošana, 7. nagaidu atrisinājumi Vācijas teritoriālos jautājumos. Pēdējā darba kārtības jautājumā, pēc laikrakstu domām, vistiešāk skaršot Rietumjoslu apvienošanu. Tāpat pienem, ka vienā vai otrā darba kārtības punktā apspriedīšot valūtas reformu. Konferences laikā sēdes notiks katru dienu, bet pa lielākai daļai tās būšot slepenas.

„Daily Mail" ievadnieks Harolds Kings sakās zināms, ka rietumvalstu konferences labvēlīga iznākuma gadījumā Molotovs varētu saņemt instrukcijas grozīt līdzšinējo politiku Vācijas jautājumā. Novērotāju ziņas no Berlīnes liecinot, ka gadījumā, ja trīs rietumvalstis parādītu ciešu apņemšanos sastrādāt savā starpā, padomju politika Vācijas jautājumā grozītos uz piekāpību. Kings tomēr piebilst, ka franči it kā baidoties no pretējā — proti, no vēl lielākas padomju nepiekāpības, un tāpēc neesot joprojām saīsmināti par ciešākas sadarbošanās iespējām ar pārējām rietumvalstīm. Francijas ārlietu ministrijai tuvais „Le Monde" izsakoties, ka „šķērsli trīs joslu sadarbībai vairojas no dienas dienā". Tas teikts par spīti tam, ka Francijas valdība oficiāli izteikusi vandarījumu par vienošanos Zāras apgabala jautājumā, kur visa rūpniecība paklauta vienīgi franču kontrolei, tā ka šis apgabals no 1. aprīļa drīzāk uzskatāms par Francijas nekā par Vācijas sastāvdaļu.

NYHT, DM

Beneš piekāpies komūnistiem

(Turpinājums no 1. lpp.)

plānotajam pučam. Tādēļ Slovakijas komisāru padomē Slovaku demokratu partijas locekļi aizstāti ar komūnistiem. Komūnistu ietekmi visā valstī sekmē jaunās „vietējās komitejas" un „aktīvistu padomes", kā arī sociāldemokratu partijas sašķelšanās, par ko gan ziņas pretrunīgas. Pēc BBC informācijas, treškien esot panākta abu partijas spārnu resp. Fīrlingera un Laušmana novirziena saprašanās. Fīrlingers un vēl 23 kreisā spārna biedri pirms tam uzsaukumā aicināja sociāldemokratus un tautu uz sadarbību ar komūnistiem.

Komūnistiem iegūstot noteikšanu, sākušās amatpersonu „tīrīšanas". Atlaisti jau vairāk desmit augstāku valsts ierēdņu un Prāgas Kārļa universitātes rektors. Strādnieku komiteju darbību uzņēmumos un radiofonos dažos gadījumos atbalstījusi policija. Zīmīgi ir apstākļi, kādos sociāldemokratu vadītājs Laušmans iesaistījies valdībā. Viņš sākumā atteicās tajā piedalīties, jo tā sagraušot valsts iekšējo dzīvi. Pēc tam drošības policija ielauzās sociāldemokratu partijas birojā, izdarot kratīšanu un apcietināšanas. Partijas kreisais spārns guvis pārsvaru. Vēlāk Laušmans parādījies jaunajā ministru sarakstā.

Pēc Beroministeras radio ziņām valsts prezidents Benešs atteicies pieņemt audiencē pēdējās dienās Prāgā pēkšņi ieradušos padomju ārlietu ministra vietnieku Zorinu, jo negribot pieņemt nevienas ārvalsts pārstāvi pirms jaunās valdības sastādīšanas. Vispārējā sajukuma noskaņojumā, ko veicināja demonstrācijas, apcietināšanas, kratīšanas, streiks un rosīgā aktīvistu uzstāšanās, radās bažas par lielāku nemieru izcelšanos. Ģenerālis Svoboda pavēlē armijai aicināja to saglabāt mieru, nepiedalīties demonstrācijās un saslēgties cieši ap valsts prezidentu Benešu. Arodbiedrību savienība otrdien izdeva uzsaukumu, kurā aicināja strādniekus atturēties no pilsoņu kara.

Ārzemju pirmajos komentāros par šiem notikumiem visur izskan doma, ka demokratiskie spēki Čechoslovakijā sasisti. Londonas politiskās aprindās par jauno valdību izsakās ļoti negatīvi. Uzsvērts apstāklis, ka komūnisti rīkojuši šo akciju īsi pirms vēlēšanām, jo citādi tiem nebūtu izredzes iegūt uzvaru vēlēšanās. „Manchester Guardian" raksta, ka Čechoslovakija jau otro reizi 10 gadu laikā zaudējusi patstāvību. Gotvalda rīcība ne ar ko neatšķiroties no Henlein paņēmieniem. Vašingtonā aizrāda, ka komūnisti Čechoslovakijā nodibinājuši politisku diktatūru un tagad ieklaus to Austrumeiropas valstu blokā. Tas dodot iemeslu nopietnām pārdomām. „New York Herald Tribune" atzīst, ka varas pārņemšanas metodes Čechoslovakijā ne ar ko neatšķiroties no parastās komūnistu receptes.

Francijas ārlietu ministrs Bido angļu-amerikāņu žurnālistu apvienībā Parīzē trešdien izteicās, ka stāvoklis Prāgā esot ļoti bīstams Eiropai. Tas atgādinot Minchenes notikumus un tādēļ Francijas valdība jūtoties šo notikumu apdraudēta. Francija vēlot miera, bet tādu mieru, kur valda brīvība. Ja kādā zemē neesot vairs opozicijas, tad tā esot zīme, ka tā vairs nav demokratiska.

Visās pēdējās dienās ārzemes un arī čechu tauta pati bija vērsusi skatienus uz valsts prezidentu Benešu, uz kura nostāju lika lielas cerības. Notikumi tomēr gājuši savu gaitu. Kā BBC komentātors izsaka, Benešs tikai ar smagu sirdi beidzot devis piekrišanu Gotvaldam un viņa jaunajai valdībai. Iepriekš viņš ilgi apspriedies ar savu vecu partijas biedru un piedzīvojušo politiķi Davidu.

Ārzemju presē izteiktas bažas par Beneša turpmāko likteni. „Sunday Times" raksta, ka Londonā bažījoties kā par Beneša, tā Masarika stāvokli, jo notikumi Prāgā bijusi parastā komūnistu akcija pretinieku likvidēšanai, kā tas jau noticis pārējās padomju satelītu valstīs. „Daily Mail" pareģo, ka Benešs ar Masariku drīzi vien varbūt došoties trimdā. „Čechoslovakijas krišana būtu Maskavas spēcīgākais un izšķirošākais trieciens pēc kara. Ja Čechoslovakija piedzīvo to pašu likteni, ko citas Austrumeiropas zemes, tad Padomju Savienība būs iedzinusi kīli līdz pašai Rietumeiropas sirdij." Tādēļ Rietumeiropas valstīm esot jāapvienojas, jo vienprātībā tās vēl spētu apturēt vētru no austrumiem.

NYHT, DM, BBC uc.

JAUNAS GRĀMATAS „LATVIJAS" APGĀDĀ

A. Ceichnera
KANĀDA
Ilustrēts izdevums
Daba, iedzīvotāji, saimniecība, dzīves līmenis.
Cena RM 5.—.

M. Celma
MATĒMATIKA TAUTSKOLĀM
7. kl. kurss.
Cena RM 10.—.

Izplatīšanai saņemta
M. Sostes
ĢEOMETRIJA VIDUSSKOLĀM III D.
Plānimetrijas uzdevumi un ievads trigonometrijā.
Cena RM 12.—.

Vēl krājumā:

Luža Bērziņa pasaka bērniem **Laimīgais Ansis** RM 2,50. Dr. A. Dargevica **Rokas grāmata veselības kopšanai** RM 6.—, K. Skalbes **Stāsti un tēlojumi**, Skaras izd., RM 3.80, D. Rogas un St. Cīrula **Ābece**, ilustr. A. Sildegs. RM 6.—, M. Celma **Matēmatika tautskolām**, 6. kl. kurss, RM 10.—.

A. Bumbēra **Fizika I daļa** izpārdota.

Grāmatas **vairumā** pasūtināmas „Latvijas" apgādā (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister Landmann Platz 7. **Mazumā** pieprasīt nometņu grāmatnīcās un pie kolportieriem.

Bargs sals un sniegs visā Rietumeiropā

Kaut arī meteorologi no dienas dienā pareģo sala mazināšanos, visu Rietumeiropu turpina piemeklēt auksts un vietām loti sniegains laiks. Sevišķas nepatikšanas sniegs radījis Dienvidanglijā, kur izolēti vairāki ciemi un iestādes jau baidās no pagājušās ziemas briesmām, kad vilcieni vairs netika uz priekšu sniega dēļ. Parīzē uzsnidzis tik daudz sniega, ka pilsētas ielās, kuras vairs nebija iespējams noslaucīt vai norakt, izkaisītas 3000 tonnas sāls sniega atkausēšanai. Vilcieni kavējas. Franči apgalvo, ka sniega un sala dēļ nedēļas sākumā aizgājuši bojā vismaz 53 cilvēki — 19 miruši pēc kādas lidmašīnas katastrofas piesnigušā lidlaukā pie Šerburgas, 9 slēpotāji nogalināti un 23 smagi ievainoti, kad kāds slēpotāju autobuss Lionas tuvumā slīdējis uz apledojuša ceļa un iegāzies aizā, vairāki cilvēki nosaluši.

Ziemeļvācijā un Holandē sals sākavēt satiksmi pa iekšējiem ūdens ceļiem. Reja Vācijā gan neesot apdraudēta — sniega kārta tai drīzāk līdzēšot nekā kaitēšot. Daudz sniega sasnidzis arī Vīnē, bet Itālijā gaida vēl jaunu aukstuma vilni. Vienīgi Polijā un Čechoslovakijā šai nedēļā kļuvis nedaudz siltāks.

DAŽOS VĀRDOS

Ar 301 pret 275 balsīm Nacionālā sapulce izteikusi uzticību Francijas valdībai pēc tam, kad tā 4 mēnešus darbojusies.

Ar varonu godu Turcijā apbedīts viens no lidotājiem, kura lidmašīnu sašāva virs Bulgārijas territorijas un kas pēc tam iegāzās Melnā jūrā. Bērēs apliecinātas turku tautas dusmas pret bulgāriem.

Antikomūnistu bloku nākošām vēlēšanām nolēmušas dibināt Itālijas labā spārna partijas bijušā valsts prezidenta Niti vadībā.

Četru lielvalstu pārstāvji Itālijas bijušo koloniju liktena izlemšanai nevar vienoties, kad uzklausīt četru valdību viedoklus.

Atkāpies Polijas sūtnis Holandē, paskaidrodams, ka viņa politiskie uzskati vairs nesaskanot ar Varšavas valdības viedokli.

„Vēlēšanu pamieru" nosiēgušas Itālijas lielākās partijas — kristīgie demokrati, komūnisti un sociālisti, apņemoties izvairīties no vardarbības un sadursmēm vēlēšanu kampaņā.

Irānas parlaments pieņēmis likumu par kara materiālu iepirkšanu ASV 10 miljonu dolaru vērtībā.

„Tīrīšanas akcijā" Vācijas franču joslas militārā valdība mēneša laikā paredz atlaist trešo daļu no saviem 10.000 darbiniekiem. Akcijas nolūks — darba racionālizācija un komūnistu un kreiso elementu izslēgšana. Reorganizācijas rīkojums dots no Parīzes.

Eva Braune likuma priekšā nedz oficiāli uzskatāma par mirušu, nedz arī par likumīgi salaulātu ar Hitleru, paskaidrojusi Berlīnes dzimtsarakstu nodaļa, jo neesot oficiālu dokumentu, nedz citu likumīgu pierādījumu.

Katru dienu veselu nedēļu no vietas 1943. g. iekļuvis Okridžas atombumbu rūpnīcā zelta uzšuvēm greznojies pašu amerikāņu pretizlūkošanas aģents, kam bija jāpārbauda slepenās fabrikas aizsardzība pret spiegiem. Katru reizi viņam izdevies netraucētam nozagt atombumbas dokumentus, izdarīt foto uzņēmumus un zīmēt plānus. Viņš tur ieradies tik bieži, ka beigās sargi viņu sākuši sveicināt.

500.000 internētu vāciešu nolēmusi atbrīvot Dienvidslavijas valdība, jo [illegible] cerības nedz tos repatriēt, nedz novietot citās valstīs.

Septiņu valstu karogi ap Dienvidpolu

INTEREŠU SADURSME ANTARKTIKĀ

Čīles prezidents Videla pēc čiliešu jaunās militārās bāzes atklāšanas Grīnvičas salā ar kuģi „Pinto" devies atpakaļ uz Čili. Pēc Čīles laikraksta „La Nation" ziņām, divas čiliešu korvetes turpināšot kreisēt antarktikas piekrastes ūdeņos. Prezidenta kuģis „Pinto" ceļā esot sastapis arī četrus Argentīnas kara kuģus. „New York Herald Tribune" ziņo, ka Anglijai antarktikā esot tikai viens kuģis, bez tam ceļā uz turieni no Dienvidafrikas ir kreiseris Nigeria. Anglija joprojām noliedz jebkādas Čīles tiesības uz strīdīgajiem apgabaliem, bet Čīle tikpat noteikti savas pretenzijas pasvītro. Pēc divi militāro bāzu iekārtošanas Čīles prezidents tagad ierosinājis dibināt īpašu antarktikas ministriju, kas pārvaldīšot jauno Čīles provinci.

Čīles un Anglijas interešu sadursme antarktikā padarījusi aktuālu arī šo nomaļo zemes stūri — „sesto kontinentu" ap dienvidpolu, kas kopā ar salām aizņem ap 15 miljonu kv. km. Lai gan nevienā konferencē nav sadalītas dažādo ieinteresēto valstu īpašuma joslas antarktikā, bet savas intereses tur pieteikušas vismaz septiņas valstis, kas pretendē uz noteiktiem apgabaliem. Tā ir Anglija, Austrālija, Jaunzēlande, Čīle, Argentīna, Francija un Norvēģija. Īpatu, formāli rezervētu stāvokli ienēmušas ASV. Valstu sāncensībai šai neapdzīvotajā, mežonīgajā apgabalā var iedomāties trejādus iemeslus: stratēģiskas, saimnieciskas un tīras prestiža intereses.

Viena no teorijām ir, ka antarktika kādreiz bijusi savienota ar Dienvidafriku un Austrāliju un tādēļ tur varētu atrasties zelts un dimanti. Tā kā Austrālijā atrasts urāns, tad, pēc šīs teorijas, urāns varētu slēpties arī zem antarktikas ledus masām. Faktiski tur līdz šim atrastas tikai ogles un varš. Ogļu kvalitāte ir vāja, un to transports neatmaksātos, bet varš atrasts tikai komerciāli neizmantojamos daudzumos. Lielāka praktiski saimnieciska nozīme līdz šim bijusi valzivju medīšanai apkārtējās jūrās. Tomēr neviens nevar pateikt, kādas zemes bagātības vēl slēpjas antarktikā. Vismaz tikpat svarīgas ir stratēģiskās intereses un, beidzot, prestiža nozīmē — kolonijas paliek kolonijas, kaut arī tur vienīgie koloniști patlaban būtu pingvīni.

Visplašākās pretenzijas antarktikā ir Lielbritanijai, kas, konā ar Austrāliju un Jaunzēlandi, pretendē uz 8,5 milj. kv. km lielu territoriju. Anglijas prasības aptver sektoru ap Vedela jūru, ieskaitot Falklandes salu grupu — Dienvidorkneju, Dienvidšetlandes un Dienvidsandviču salas, Dienviddžordžiju, Grahama zemi un Kota zemi, kopā ap 1,8 milj. kv. km. 1923. g. izdotā „Order in Counsil" visus apgabalus ap Rosa jūru deklarē par Jaunzēlandes īpašumu, bet nākošais sektors, līdz Enderbija zemei, ar 1933. g. troņa padomes aktu paklauts Austrālijas suverēnitātei.

Tālāk prasības izteic Argentīna, pretendējot uz visām pie Falklandu salām piederošām salu grupām starp 25. un 68. rietumu garuma gradu, kaut gan tās kopš 1908. g. uzskata par angļu īpašumu. Savukārt Čīle ar 1940. g. izdotu likumu ieskaitījusi savā territorijā apgabalu starp 53. un 90. rietumu garuma gradu. Tādā kārtā šai apgabalā tieši saduras trīs valstu — Anglijas, Argentīnas un Čīles intereses. Anglija savas pretenzijas formāli deklarējusi 1908. un arī 1917. g. un bez tam šos apgabalus „pārvaldījusi", nosūtot uz turieni ik gadu ekspedīcijas, izņemot kara laiku. Čīle pretendē galvenokārt uz Grīnvičas salu Dienvidšetlandes salu grupā, bet Argentīna — uz Krāpšanas salu. Angļu prese uzsver, ka Argentīna, kas pati karā iestājusies tikai pašā beigu posmā, īsi pirms uzvaras, kara laikā angļu karogus un zīmes apmainījusi pret savām emblēmām. Tās atkal novāktas, kad 1943. g. atgriezās angļi.

Čīle un Argentīna savas prasības motivē ar to, ka antarktika ģeoloģiski esot Dienvidamerikas kontinenta turpinājums, tātad Dienvidamerikas daļa. Otrkārt, abas valstis atsaucas uz spāņu konkvistadora Pedro de Valdivas deklarētām prasībām, kurš 1540. g. iekaroja Čīli, bez tam uz rīkojumiem, kas pagājušā gadu simteņa sākumā piešķīra Čīlei valzivju zvejas tiesības šais apgabalos. Lai savas pretenzijas stiprinātu praktiski, Argentīna ieķārtojusi Krāpšanas salā navigācijas staciju, bet Čīles prezidents nupat iesvētījis jau otru Čīles militāro bāzi antarktikā — Grahama zemē; pirmā baze atrodas Grīnvičas salā.

Neviena no visām šīm territoriālām prasībām nav savstarpēji atzīta. Vienīgi Anglija 1938. g. atzinusi Francijas īpašuma tiesības uz Adelijas zemi un gadu vēlāk Norvēģijas tiesības uz Karalienes Modas zemi.

Tā ap dienvidpolu sacenšas septiņu valstu karogi. Astotais varētu būt ASV karogs. Angļu „Daily Mail" Čīles un Argentīnas rīcību pielīdzina komiskai operai, atzīstot, ka vienīgie reālie spēki antarktikā ir Anglija un ASV. Padomju Savienība gan guvusi savā ietekmē ziemeļpolu — arktiku, bet antarktika palikusi ārpus tās snieguma attāluma.

Angļi uzsver, ka jau pirms abiem pasaules kariem antarktikā aktīvākā valsts bijusi Anglija. No 168 ekspedīcijām, kas laikā no 1502. līdz 1943. g. tur ieradušās, 76 sūtījusi Anglija. Kaut arī Dienvidpolu pirmais sasniedza Roalds Amundsens, tomēr Skota, Šeklitona un Mosona vārdi uz visciešāko saistīti ar antarktikas pētījumu vēsturi.

ASV viedoklis līdz šim bijis: mēs neatzīstam nekādas valstu pretenzijas un paši tādas nedeklarējam, paturot sev tiesības kā pretenzijām, tā rīcībai. ASV pretenzijas varētu attiekties uz apgabaliem, ko laikā no 1939. līdz 1941. g. izpētīja admirālis Bairds un Elsvorts. Torejz abi pētnieki paskaidroja, ka ASV varētu pretendēt vismaz uz 3 miljoniem kv. km jeb 1 piekto daļu no visas antarktikas. 1946.—47. g. Bairds paņēma līdzi uz antarktiku 4000 vīru, un atsevišķa grupa, ko vadīja Finns Ronne, pētīja turienes dzīves iespējas. Bez tam viņi abi ar Bairdu pētījuši militārus jautājumus.

Daži zinātnieki izteikušies, ka ar atomenerģijas palīdzību varētu izkausēt antarktikas ledus segu, atklāt slēptas zemes bagātības un ar raķešu lidmašīnām piegādāt pārējai pasaulei antarktikas ražojumus.

M. D.

Sarkanas, zilas un zaļas pases Rumānijā

BBC ziņo, ka atlaists Rumānijas parlaments un 25. martā izsludinātas jaunas vēlēšanas, kurās paredzams būs tikai viens „vienotās frontes" saraksts. Arī Ungārijā nodibināta „vienota strādnieku partija". Ceturtdien BBC ziņoja, ka Ungārijā novērojama pāniska iestāšanās komūnistu partijā, jo no Maskavas esot atgriezusies kāda sociālistu delegācija un tās dalībnieki paskaidrojuši, ka vienīgi komūnisti varētu apvienot visas partijas.

„Nouvelles de France" kādā vēstulē no Bukarestas ziņo, ka Rumānijā, tāpat kā Bulgārijā, gatavojot jauna veida personības dokumentus dažādās krāsās. Sarkanas krāsas dokumentus izdošot tikai „progresīviem" cilvēkiem un to īpašnieki varēšot brīvi braukāt pa visu zemi. Bezpartejiskiem izdošot zilas kartes un tie varēšot pārvietoties tikai savas provinces robežās, bet „aizdomīgajiem" un „tautas naidniekiem" došot zaļas kartes un tie nedrīkstēšot savu pilsētu vai pagastu atstāt. BBC, NdFr

Pēc 3 gadiem atdod parādu - 500 palagus

Ar baltiem palagiem pār roku ap 1000 Vinčesteras pilsētas iedzīvotāju Masačuzetas štatā, ASV, nesen ieradās pie agrākā pulkvežleitnanta Džona Henlona, lai palīdzētu viņam samaksāt 3 gadu vecu goda parādu kādai Beļģijas pilsētai. 1944. g. Ziemsvētku dienā pulkvežleitnants Henlons beļģu pilsētas Henrulas vecākam lūdza steidzami sagādāt palagus viņa karaviriem maskēšanās vajadzībām. Pilsētas vecākais ar baznīcu zvaniem lika sasaukt iedzīvotājus un aicināja katru ģimeni ziedot vienu palagu amerikāņu karavīriem. Pulkvedis solījās 500 palagu parādu kādreiz nolīdzināt. Tagad viņš to arī izdarīja.

Tai dienā arī Vinčesterā zvanīja baznīcu zvani, un iedzīvotāji ar palagiem devās uz pilsētas vidusskolu. Saziedoja pavisam 540 palagu, bet 100 palagu Henlons bija sagādājis jau iepriekš.

21. februārī Henlons ar 700 palagiem, vairāku vinčestriešu pavadīts, ieradās Beļģijā pie Hemrulas pilsētas galvas. Viņu noveda uz baznīcu, un pulkvedis pats ar zvanu atkal sasauca kopā pilsētiņas iedzīvotājus, īsā ceremonijā, atskanot ASV un Beļģijas himnai, „ar augļiem" atdodams savu kara laika parādu. Pulkvedi pēc tam iecēla par Hemrulas goda pilsoni.

NYHt

Zeme, kuŗā mīt Dienvidamerikas labākie vieglatlēti

VĒSTULE LATVIJAI NO ČĪLES

Dienvidamerikas spēcīgākā valsts vieglatlētikā ir Čīle. Tās sportisti pērn uzvarēja arī sava kontinenta meistarsacīkstēs, atstājot tālākajās vietās Argentīnas un Brazīlijas atlētus. Sieviešu sacensībās čīliešu ievērojamākā sportiste ir Bērena, kas lēc augstumā 1,63 m. Pārējās disciplīnās pērn izcilākie rezultāti „apaļos skaitļos" bija: 100 m — 12,4 sek., lodē — 11,40 m, šķēpā — 35 m, diskā — 36 m, un tāllēkšanā — 5,20 m. Čīles kandidāti olimpiskajām spēlēm Londonā brāļi Jorge un Gustavo Ēleri skrēja 400 m 48,0 un 48,2 sekundēs. No citiem sasniegumiem ievērības cienīgs ir Alfredo Jadresika 1,98 m rezultāts augstlēkšanā. 110 m barj. 2 vīri spēj veikt zem 15 sek., bet Alfonso Rasass skrien 800 m 1:54,1 min. un 1500 m 3:55,2 minūtēs.

Iepazīstoties ar šo un vēl vairāku citu ievērojamu rezultātu sasniedzējiem, domāju, ka grūti būs tiem kaut ko pamācīt. Izrādījās tomēr, ka viņu konkurenti savās spējās stāv stipri zemāk. Sports te vēl ir bagātnieku privilēģija un nav iesakņojies masās. Čīlieši nekā nezina par meža skrējieniem un modernajām treniņu metodēm. Ar vislielāko interesi tie noklausījās manus stāstus par somu treniņiem un Somijas slaveno sporta augstskolu Virumekos. Mans nodoms tagad ir iekārtot latviešu pirti, kas būs ļoti nozīmīga treniņos.

Vieglatlētikas sezona Čīlē ilgst visu gadu. Sportisti „formā" parasti tomēr ir tikai 2 reizes — aprīlī un maijā, bet pēc tam atkal septembrī, oktobrī un novembrī, kad notiek meistarsacīkstes un pārējie lielākie sarīkojumi. Tagad gan vajadzēs iekārtoties tā, lai labākie sasniegumi reālizētos jūnijā, jūlijā un augustā, jo 4 vai 5 Čīles atlēti došas celojumam uz olimpiskajām spēlēm Londonā.

Manā klubā, kam ir valsts galvaspilsētas Santiago nosaukums, pulcējas ap 400 vieglatlētu. Visas galvenās sacensības notiek nacionālajā stadionā, kas ar savām 80.000 vietām skatītājiem pilnīgi atgādina 1928. g. olimpisko spēļu stadionu Amsterdamā. Sporta lietas kārto tikai atsevišķi klubi, bet valsts vadība nekā negrib zināt. Tā tomēr nav noskaņota pret sportu un starptautiskajās sacīkstēs gūtie panākumi izraisa lielu sajūsmu visā valstī.

Čīlē, februārī.

Edg. Laipenieks

——oOo——

Uz Austrāliju ar nākamo transportu, paredzams marta sākumā, izbrauks Hersbrukas sportisti Āboliņš, Neilands, Roga, Sproģis un Siliņš, bet no Valkas — futbola vārtsargs Pladers un basketbolists Rubis.

E. Zemgaļa šacha simultānspēlē Hersbrukā piedalījās arī daži Fišbachas latviešu šachisti. Pēc 5 st. Zemgalis uzvarēja 29 pretiniekus, 9 partijas beidza neizšķirti un 3 zaudēja (pret Zaļokalnu, Gravu un Draviņu).

Stokholmas latviešu sporta biedrība nodibināta Zviedrijā. Pagaidu valdes priekšsēdis ir A. Zvejnieks, sekr. A. Strunke, kas. Z. Pole un biedrz. B. Burvis.

Leons Lusārs, mūsu emigrācijas meistarvienības Kursas basketbolists, piedaloties vienības visiem pārējiem dalībniekiem, 21. febr. Vircburgā salaulājās ar vieglatlēti Āriju Sudraba.

Ansbachas YMCAs jaunatnes vienība Lita uzvarēja Erlangenas latviešu jauniešus volejbolā 17—15, 15—0 un basketbolā 43—28 (16—6). Ansbachiešu vienībās spēlēja I. Paupe, Trallis, Ezergailis, L. Celiņš, U. Jākobsons, M. Reks un L. Sproģis. Zaudētāji: Timermanis, Ž. Siliņš, I. Šiliņš, Rasmanis, Zeps un Dēlands.

324 vēstules St. Moricas olimpisko spēļu laikā no Vācijas saņēmis vācu radio ziņotājs Jozefs Kirmeiers. Gandrīz visi rakstītāji lūguši olimpiskās pastmarkas. „Katram 1 pastmarka — tas būtu 324 franki, bet es kabatas naudai saņēmu tikai 10 fr. dienā," saka Kirmeiers

Augstvērtīgi sasniegumi augstlēkšanā: sacīkstēs telpās Ņujorkā 1936. g. olimpisko spēļu sudraba medaļas ieguvējs Albritons un Visokijs sasniedza 2,03 m rezultātu, bet Mondšeins un Vesijs lēca 1,93 m.

Beļģijas riteņbraukšanas savienībā reģistrējusies kāda Āfrikas biedrība. Šīs sezonas sacensībām piesakot 20 Kongo nēģerus. Melnie pasaules riteņbraukšanas sportā līdz šim ir „balta lapa".

Pasaules rekordists Ake Seiferts Zviedrijas meistarsacīkstēs ātrslidošanā uzvarēja visās 4 distancēs, pārliecinoši izcīnot savas valsts meistartitulu.

Kanādas olimpiskā vienība ledushokejā Prāgā uzvarēja Čechoslovakijas izlasi 5—2 un otro sacensību ar čechiem beidza 3—3 neizšķirti.

Pasaules YMCAs sacīkstes risinājušies 1949. vai 1950. g. Stokholmā. Jau tagad oficiāli paskaidrots, ka varēs startēt arī trimdā dzīvojošie baltieši.

Daiļslidotāji Maksija un Ernsts Baieri ir pirmie vācu sportisti, kas pēc kara aicināti startēt Šveicē, Arosā.

Dažādās pasaules malās mūsu sportisti tagad reprezentē svešu klubu krāsas. Uzņēmumā: vieglatlēts Edgars Laipenieks. Burts „S" uz sportista tērpa liecina, ka viņš kluvis lielā Čīles kluba Santiago reprezentants.

——oOo——

Jaunās paaudzes sportisti — trimdas meistari

Emigrācijas meistarsacīkstēs galda tenisā ietekmīgākos panākumus guva amerikāņu joslas sportisti, sevišķi Berchtesgādenas Insulas nometnes pārstāvji. Sacīkstēs dominēja tieši jaunākās paaudzes spēlētāji.

Vienspēlē vīriešiem 1. v. ieguva 16 g. v. Viktors Matisons (Bercht.), 2. U. Vigants (Meming.), 3. J. Velkme (Esl.), 4. A. Leonovičs (Bercht.), 5. E. Laurs (Bercht.), 6. E. Ozoliņš (Darmšt.). Matisons meistargodu iemantoja pārspēlē, uzvarot savu 3 gadus vecāko konkurentu Vīgantu 21—17, 18—21, 13—21, 21—18, 21—17. Jaunais meistars šajā spēlē pielietoja ļoti saprātīgu taktiku. Vienspēlē sievietēm mierīgā un mērķtiecīgā darbībā 1. v. ierindojās 16 g. v. Biruta Atāla (Bercht.), 2. J. Viluma (Han.), 3. R. Bramane (Bercht.), 4. G. Kovale (Gēstachta), 5. V. Dreimane (Volterding.), 6. V. Pamiljāne (Esl.). Te konkurēja arī māte un meita, kuŗu savstarpējā sacensībā pārākā bija 13 g. v. meita Gaisma Kovale. Divspēlē vīriešiem uzvarēja Vīgants, Oliņš; 2. Matisons, Leonovičs; 3. Feifs (Volterding.), Velkme. Jauktā divspēlē 1. v. ieguva Atāla, Matisons; 2. Viļuma, Oliņš; 3. Pamiljāne, Velkme. Sekoja joslu izlases vienību sacensības. Kavēti ierasties bija angļu joslas vairāki labākie spēlētāji. Vīriešu konkurencē amerikāņu joslas izlase (Matisons, Vīgants, Velkme) pieveica angļu joslu (Briedis, Feifs, Jaunzems) 5—1 un sieviešu sacensībās dienvidnieces (Atāla, Viļuma) uzvarēja savas pretinieces Kovali un Dreimani 3—1. Kovale te 2 setos pārspēja Viļumu.

Berchtesgādenas YMCA aplieciņaja, ka tā spējīga būt teicama sacensību organizētāja. Raito meistarsacīkšu vadītājs bija A. Rosovs. Meistari saņēma māksl. S. Vidberga zīmētos jaunos diplomus un balvas.

Š t.

HC. Augsburg 2 zaudējumi

SĀKUŠĀS VĀCIJAS MEISTARSACĪKSTES LEDUSHOKEJĀ

Pirmās sacensības Vācijas meistarsacīkstēs ledushokejā liecina, ka meistartitula kandidāts Nr. 1 ir vairākkārtējais līdzšinējais meistars SC. Riessersee, kas 12.000 skatītāju acu priekšā Minchenē uzvarēja EV. Füssen 11—1 (3—0, 3—0, 5—1)! Fisenieši vienīgos vārtus ieguva tad, kad pretinieks jau bija 6—0 vadībā. Neveiksmīgi meistarību sāka HC. Augsburg vienība. 21. febr. Augsburgā HCA laudis zaudēja EV. Füssen izlasei 2—5 (0—1, 1—2, 1—2), kaut labākais vīrs augsburgiešu sastāvā bija latviešu vārtsargs Ansons. Uzvarētāji izrādījās teicamāki saspēlē un tehniski veiklāki. Augsburgiešu labā vārtus ieguva mūsu tautietis Vt Kleinops un vācietis Ābele. Abas vienības cīnījās ļoti asi. HCA spēlētāji ārpus laukuma bija 28, bet fisenieši 16 soda minūtes. Arī atkārtojuma spēlē 22. febr. Fisenē HCA zaudēja 4—5 (0—0, 1—1, 3—4). Vēl vienu minūti pirms beigām 4—3 vadībā bija viesi. Tāču notika negaiditais: nepilnas minūtes laikā fisenieši ieguva 2 vārtus un uzvaru! Pārējie rezultāti: VfL. Bad Nauheim—EV. Krefeld 5—3 un 3—7. Katra vienība ar katru sacensas 2 spēlēs.

R.

Drāma par dzīvību

Igauņu meičas dēkaina bēgšana no krievu kuģa un gūstīšana zviedru ostā

VĒSTULE LATVIJAI NO STOKHOLMAS

„Krievi pārmeklē Karlshamnu", „Aplenc igauņu dzīvokļus". — Tādi un līdzīgi virsraksti vairākas dienas aizņēma zviedru laikrakstu pirmās lappuses. Lasītājiem tas bija tikpat kā kriminālromāns. Bet aiz visa tā atrodas baiga īstenība, kādas meitenes cīņa par brīvību un dzīvību. Notikuma varone — 19 gadīga igauņu meitene, vieta — maza zviedru ostas pilsēta valsts dienvidos un krievu kuģis šajā pašā ostā, laiks — 1948. gada februāŗa pirmās dienas.

Stāsts sākas ar divu Karlshamnas igauņu puišu nodomu aiziet uz ostu paskatīties dzimtenes kuģi. Viņi dzirdējuši — ostā ienācis kuģis no Tallinas. Tiešām ostā arī stāv šis kuģis. Pie uzejas sargpostenis ar mašinpistoli. Kamēr abi puiši stāv pie krastmalas nožogojuma un sarunājas, pēkšņi kāds no kuģa māj viņiem ar roku un sauc igauņu valodā. Tā ir jauna igauniete uz kuģa, viņa dzirdējusi abus sarunājamies dzimtā valodā un pienākusi pie kuģa malas parunāties. Sargpostenis arī daudz neliekas par to zinis. Vārds pa vārdam un abi igauņi aicina meiču uz pilsētu pie sevis ciemā. — Nevarot, atbild meiča. Tomēr šķiroties puiši vēl nosauc tai savu adresi, varbūt, ka tomēr atnākot.

Tās pašas dienas pievakarē meiča tiešām ierodas pie saviem tautiešiem. Gan ne viena pati. Tai līdzi kuģa politruks un vēl viens igaunis no kuģa. Jaunekļi uzņem viesus, cik labi varēdami. Galdā parādās pat pudelē zviedru degvīna. Politruks ir omulīgs vīrs, un sarunas kļūst arvien dzīvākas un skaļākas, it sevišķi, kad pirmo pudeli nomaina vēl otra.

Te, izmantojot kādu skaļāku mirkli, igauniete pieliecas vienam puisim un čukst: „Es neesmu komūniste. Palīdziet man izbēgt!" Vai politruks to dzirdēja? Liekas, ka nē — viņš turpina iedzert un tērzēt. Triju jauniešu domas drudžaini strādā — kā meičai tikt projām no dzīvokļa, kamēr politruks vēl sēd pie galda. Viens, liekas, beidzot atradis izeju. „Zini ko," viņš skaļi uzsauc meitai, „tu varētu aiziet uz virtuvi uzvārīt kafiju." Bet no virtuves ir durvis uz otrām kāpnēm un tālāk uz blakus ielu, uz brīvību. Meiča gatava celties, bet politruks, atgāzies krēslā, ar asu skatu vēro katru viņas kustību, kamēr roka nozīmīgi iebāzta kabatā. Viņš tātad kaut ko nojautis, un meiča nolaižas atpakaļ krēslā. Kaķis ir peli brīdinājis, spēle turpinās.

Pēc labas stundas mielasts beidzies, degvīns izdzerts. Jaunie igauņi aicina iet uz kino. Politruks piekrīt. Viņu rīcībā ir atkal divi stundas, un, kad tās pagājušas, gatavs arī jaunais plāns.

Viņi iznāk no kino, un politruks paziņo, ka nu jādodas atpakaļ uz kuģa. Labi, bet tad brauks ar mašīnu. Lai notiek. Piesauktā taksametra šoferim igauņi zviedru valodā izmet pāris vārdus — pēc norunātas zīmes piedot gāzi un nevērojot neko, cirst projām. Šoferis tikai paloka galvu. Tiks izdarīts.

Mašīnā izdodas novietoties taisni tā, kā vēlas igauņu puiši. Ārā kāpšana pirmā ir svešajam igaunim, tad politrukam, un tikko tas būs laukā, tad tālākais ir šofera zinā. Klāt arī osta. Igaunis izkāpj, politruks seko, un puisis šoferim blakus jau grib dot mājienu, kad pret viņu paveras politruka revolvera stobrs. Viņš nav bijis akls, ir nojaudis igauņu nodomu un reaģē uz to savam stāvoklim atbilstošā veidā. „Izkāpt!" — Tas domāts meitenei. Citas izejas nav, viņa seko, bet vairāk ar acīm nekā lūpām viņa nočukst: „Es atgriezīšos."

Otrs cēliens beidzies. Trešais norisinās pusnakts stundā. Pa kuģa klāju, salā kājas skaļi dauzīdams, staigā sargs. Kaut kur nosit divpadsmit, vienu. Sals vēl pieņēmies. Sargs sarāvies gaida maiņu. Te tumšā uz klāja parādās stāvs. Tā ir igauņu meitene. Viņa ģērbusies tikai veļā, kam pāri pārmests mētelis. Šovakar vairākas reizes pārbaudīta viņas gulamtelpa un viņa tad izlikusies aizmigusi. Tagad viņas rīcībā ir vismaz pusstunda. Drudžaini viņa vēro sargu, kas reižu reizēm smagi nodauza kājas. Nu, tagad ar Dieva palīgu! Klusi viņa pārslīd kuģa malai, vēl mirkli ir spuldzes apspīdētajā laukumā un tad nozūd piekrastes tumšā. Sargs gausi turpina soļot. Viņš nav neko manījis.

Palaist vēl pusstunda. Uz kuģa pēkšņi noskan kliedzieni, komandas saucieni, kāju rībona augšup un lejup. Tad no tā krastā izskrien pulciņš laužu. Visi brunoti, priekšgalā skrej politruks. Gulošās Karlshamnas ielās šur tur iedegas ugunis. Nomiegojušies zviedri veras pa logiem. Kas notiek? Vai invāzija?

Pēc pāris desmit minūtēm grupa sasniegusi mērķi — igauņu jaunekļu dzīvoklī durvis slēgtas. Viss tukšs un kluss. Bet kamēr gūstītāji vēl atvelk elpu, notikuma vietā, kā gaidījuši, ierodas abi igauņi, tikai pavisam no otras puses. Viņu otrreizējā sastapšanās ar politruku nav nekāda laipnā. Nikni vārdi, katēgoriska prasība tūdaļ atļaut pārmeklēt dzīvokli. Jaunekļi to strikti noraida. Draudi, bet tiem nav panākumu. Trokšņa pamodināts, beidzot ierodas arī mājas pārvaldnieks. Arī tam krievi atkārto savu prasību pārmeklēt māju! Zviedrs ar pūlēm saprot, izbrīnījies krata galvu: „Varför (kāpēc)?" viņš vaicā. Politruks, uztraukti žestikulēdams mēģina ieskaidrot, līdz pārvaldniekam beidzot lieta skaidra. „Jasā!" viņš tikai nosaka. „Nej, nej, det går inte!" (tas neiet), un atstāj gūstītāju komandu tumšās mājas priekšā. Pa tam nozuduši arī abi igauņi, un durvis vēl tikai noskan atslēgas sausais krikšķis. Cēliens beidzies.

Bet politruks neatlaižas. Viņš norīko savu komandu mājas apsardzībai, bet pats dodas uz policiju.

Naktsmiers Zviedrijā ir svēts iestādījums. Pastāv daudzi nosacījumi par to, ko šajā laikā nedrīkst darīt. Jau pēc desmitiem dzīvokļos nedrīkst skaļi sarunāties, spēlēt radio, un policijas ierēdnis, kas uzklausa politruka ziņojumu, ir ziedrs. Viņš laipni apsola lietu izmeklēt. Māju pārmeklēs zviedru policija. Jā, protams, driz, itin driz.

Krievu atstātie sargi visu nakti vēro tumšo namu. Tajā viss jomojām ir kluss. Salst, un baznīcas tornī gausi sit pustundas, stundas, vienu, divas, trīs . . . Pulkstenis rāda deviņi no rīta, iestādes sāk darbu un pie mājas, kuŗu joprojām sarga nosalušie krievi, ierodas divi zviedru policisti. Eleganti, labi pērbušies, stalti — kā vienmēr. Viņi pārmeklē māju. Tajā nekā nav. Krievi dodas atpakaļ uz kuģa, bet zviedru policija izsludina no darba aizbēgušo krievu kuģa apkopēju, 19 gadīgo tādu un tādu par meklējamu. Seko sīks paziņju uzskaitījums.

Starp šo drāmatisko nakts cēlienu un nākamo, kuŗa norisi var tikai zīlēt, bet kas, šķiet, beigsies ar azila tiesību piešķiršanu bēglei tad, kad viņas kuģis būs atstājis Zviedrijas ostu, notiek maza starpspēle. Lielais Stokholmas laikraksts „Dagens Nyheter" notikuma trešajā dienā sniedz pavisam svaigu igauniētes fotografiju, kas telefoto ceļā pārraidīta uz galvaspilsētu „no kādas pilsētas dienvidos", un arī sarunu ar pašu notikumu varoni, tāpat ar abiem jauniešiem. Bēgle pieteikšoties policijā tuvākās dienās, pagaidām tā „skaitoties pazudusi".

Oficiālā meklēšana turpinās un kādu tā dos rezultātu, tas ir pusliīdz droši paredzams jau tagad. Nav vienīgi zināms, ko darīs un teiks šīs drāmas līdzdalībnieku otra puse. Skaidrs tikai tas, ka teicēis un darītājs vairs nebūs anspēlētais politruks, bet pavisam citi vīri un citas iestādes. Drāmas pēdējais cēliens vēl priekšā.

Stokholmā, februārī.

T. Pēterniek

„Aģentu šķiltavas" ar indi nacistu vadoņiem

Agrākais SS oberšārfīrers Bērens Bilefeldas denacifikācijas tiesā liecinājis, ka bijis klāt Martina Bormana nāves brīdī, kad divas granātas kērušas tanku, uz kuŗa Bormans atradies, mēģinot bēgt no valsts kancelejas Berlīnē.

Amerikāņu militārās valdības denacifikācijas nodaļas vadītājs Grifits Bavārijā izteicies, ka pret Hitleru, Evu Brauni un dažiem citiem vadītājiem nacionālsociālistiem tomēr ievadīšot prāvas denacifikācijas kamerās, lai noskaidrotu to personu mantojuma apstākļus.

Agrākais Vācijas jaunatnes vadītājs Aksmans Nirnbergā paskaidrojis, ka viņš pats 1945. g. maijā iedevis Gebelsa kundzei kapsulu ar indi, ar ko visa Gebelsu ģimene 1. maijā izdarījusi pašnāvību. Šādu kapsulu izdalīšana vadītājiem pēcistu amatvīriem esot sākusies jau vairākus mēnešus pirms Vācijas sabrukuma. Tās izdalījusi SS ārsti, kuŗi dažos gadījumos paslēpjot indes škiltavās. Šāda „aģentu škiltava" bijusi arī pašam Aksmanam, un viņš ar to reiz aizdedzinājis cigaretes Magdai Gebelsei. Viņa ieinteresējusies par divaino škiltavu. Kad Aksmans viņai izskaidrojis tās nozīmi, viņa škiltavu lūgusi sev. Aksmans viņai škiltavu arī iedevis, viņas vīram klāt esot. Gebelsa ģimene pašnāvību izdarījusi 30. aprīļa vēlā pusdienā.

NYHT

LATVIJA
Latvian Newspaper
Published twice weekly. Authorized by EUCOM HQ. Civil Affairs Division 14-th July 1947 AG 383. 7 GEC-AGO Editor: Kārlis Rabačs Printer: Schwäbische Volksblatt" Günzburg Donau Bürgermeister – Landmannplatz 7. Population to be served: 20.000.

PēcPrāga

Staļins personīg slēgt paktu tik d Satraukums vis

Tūlīt pēc komūnistu apvērsuma tisku straujumu uzsācis akciju pre brukšanas paktu ar Padomju Savi personīgā vēstulē Somijas valsts pr pagājušā pirmdienā, bet par ko p licējis šo vēstuli tikai svētdien.

Somijas valsts prezidents pēc Staļina vēstules saņemšanas, kuŗā norādīts, ka Somija ir vienīga Padomju Savienības kaimiņvalsts, kas vēl nav noslēgusi neuzbrukšanas un savstarpējas palīdzības paktu, ceturtdien sasaucis Somijas ministru kabineta sēdi, kuŗā piedalījušies arī parlamenta politisko partiju vadītāji. Stalins esot ierosinājis slēgt paktu, kas apmēram līdzinātos tiem, kas noslēgti ar Rumāniju un Bulgāriju, un paredzētu kopīgu rīcību, ja uzbruktu Vācija vai kāda valsts, kas tiesi vai netiesi saistītos ar Vāciju". Nekāds termiņš pakta parakstīšanai neesot minēts, bet Somija uzaicināta nosūtīt pārstāvjus uz Maskavu.

Tūlīt pēc sēdes Somijas parlamenta prezidents Fagerholms izlidojis uz Stokholmu, kur, pēc BBC ziņām, paskaidrojis, ka prezidents Pasikivi nedarīšot nekā bez parlamenta ziņas. Citi somu politiki pēc sēdes pie valsts prezidenta devušies uz savām lauku mājām. Paredz, ka lēmumu pieņems jaunā sēdē, kas notiks šodien. Līdz tam Pasikivi lūdzis visām parlamenta frakcijām paziņot savus viedokļus. Pēc UP ziņām, sociāldemokratu partija, kam parlamentā ir 50 vietu, zemnieku partija ar 49 vietām, konservatīvie ar 23 un liberāli ar 9 un tautas partija ar 14 vietām nevēloties formālu paktu slēgt. Vienīgi tā saukie „tautas demokrati" — komūnisti un kreisie sociālisti, kam kopā 49 vietas, iestājoties par pakta slēgšanu. Arī Pasikivi ir paziņojis, ka viņam neesot iebildumu. Pēc Denas ziņām, šis pakts esot citu paredzētu, ka kara gadījumā Padomju Savienībai būtu tiesības okupēt Somijas rietumdaļu resp. Baltijas jūras piekrasti. Ir zināms, ka Baltijas jūra ir svariga atslēga visas Ziemeļeiropas pārvaldīšanai. Tāpēc saprotams arī satraukums pārējās Skandinavijas valstīs. Zviedru prese publicē ziņas ar drāmatiskiem virsrakstiem. Piemēram, lielākais laikraksts Skandinavijā „Aftonbladet" sniedz tās zem virsraksta: „Padomju Savienība ierosina militāru paktu ar Somiju — ameriešiem driz būs jāķeras pie ierocēm."

Priekšlikumam slēgt paktu, pēc zviedru preses ziņām, jau sekojusi komūnistu aktivitāte pašā Somijā, kas liecinot par gatavošanos varas pārņemšanai. Somijas parlamentārie iztelkti pārmetumi policijai par to, ka tā apzietinājusi Baltijas valstu pavalstniekus, lai izsūtītu tos uz Padomju Savienību, vēl iekāms Padomju Savienība oficiāli pieprasījusi to izdošanu. Arī daudzu „medzinieku biedrību" dibināšana, medīt par biedriem visvairāk uzņemot komūnistus, radot nemieru plašākās aprindās. Komūnisti jau esot pieprasījuši preses cenzūru un papīra sadalīšanu samazināšanu „reakcionāriem" laikrakstiem.

Archibīskapa aicinājums aizlūgšanas nedēļā

Archibīskaps prof. Dr. T. Grīnbergs aicina latviešu nometnu mācītājus no 15.—21. martam rīkot aizlūgšanu nedēļu ar virstēmātu „Mūsu baznīca un dzīve". Minētajā laikā katru dienu iepriekš izziņotā laikā un vietā tautiešiem aicināti aizlūgt Dieva gādību par mūsu tēvzemi un visā pasaulē izklīdinātiem latviešiem. Aizlūgšanu nedēļā, kas ir arī Pestīšanas ciešanu laiks, pēc iespējas jāizvairās no skaļiem un laicīgiem sarīkojumiem.

6. un 7. aprīlī Eslingenā notiks amerikāņu un franču joslas latviešu mācītāju konference. To atklās 6. apr. pl. 9 Breitestr. 19, pamatskolas aktu zālē.

Sludinājumi

ALFRĒDS KALNĀJS,
(17a) **Mannheim,** Nebeniusstrasse 9.
DP Camp

PASTMARKAS
pērk, pārdod un izsūta; maiņburtnīcas pret maiņburtnīcām uz Michel'a kat. bazes jeb skaitu pret skaitu: Latvijas, Lietuvas un Igaunijas paketes 25, 50, 75 u. daž.; Eiropas un Āreiropas paketes 100, 200, 500 un daž.; joslu markas; pastmarku katalogus, žurnālus, aizbāžgrāmatas, krājburtnīcas un daž. piederumus. Ekspertīzes. Atsauksmes. Padomi.

NOTIS
pārdod; īrē, izsūtot pret garantiju; pārraksta, aranžē. Komponistu ģīmetnes. Nošu pastkartes.

MŪZIKAS INSTRUMENTI UN PIEDERUMI

GLEZNAS
(latv. mākslinieku uc), asējumi, kopējumi, spec. pasūtinājumi, tautas tērpu pastkartes, bilžu ierāmēšana uc.

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM. 7.— mēnesī — ar „Atpūtai", kas iznāk reizi nedēļā — RM. 9.— mēnesī; pasūtinot kollekt. vairāk par 3 eksemplāriem RM. 6.— mēnesī par eks., bet ar „Atpūtai" RM. 8.— par eks. Sludinājumu maksa: RM. 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi pa puscenu, bet ne mazāk ka RM. 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

PASTMARKAS

Retumi no	
Latvijas:	RM.
Latvija-Afrika 26/30	4.500.—
Rīgas atbrīvošana 27/29	245.—
Rainis 153/58 B	310.—
Igaunijas:	
Lidpasts 43/45 A	1.200.—
Caritas 1937 126/29	255.—
Lietuvas:	
Voitkus 88	1.900.—

Krājumā arī lētās serijas.
Cenu rādītājus izsūta un pasūtinājumus pieņem

A. un V. Lapiņi
(16) **Fulda,** Konstantin Kaserne.
(16) **Weilburg/L.,** Niedergasse 18.

Iznākusi **inž. T. Lapiņa**
RADIOTECHNIKA
pašmācībai un kursiem.
Cena RM 30.—.
Iespiesta rotātora technikā, form. DIN A 4, 110 lapp., 112 zīm. un 12 tabulas. Pasūtināma pie **inž. T. Lapiņa,** (16) Weilburg, Neugasse 10, un pie **inž. V. Rūvalda,** (13b) Augsburg-Hochfeld, Firnhaberstr. 21.
(616)

PASTMARKAS
Pērku un mainu Latvijas, Lietuvas, Vācijas markas. Piedāvājumus lūdzu ar cenu. **E. Ābolinš:** (13a) Hersbruck, Latvian Camp. (622)

Lūdz atsaukties **Eleonoru Gregorčiku,** dz. Veičuks, dz. 1914. g., ar meitiņu **Mudīti,** dzim. 1935. g. Pēdējā dzīves vieta Rīgā. Ir ziņas no viņa Latvijā. Rakstīt **Emmai Balodei:** (13b) Neuötting, Paulusstift, Oberbayern. (609)

Olaines-Katlakalna dr. mācītāju **Arminu Treuju** meklē **Olga Garecka:** 1. South Str. Rochdale, England. (606)

Atsaucies! Skumju Mākonītis vēlas ar Tevi sarakstīties. Raksti man uz adresi: (20a) Bodenteich, Kr. Uelzen, „Muna". (605)

Trīs melnie - **Džeks, Džims** un **Džo** vēlas iepazīties ar tautietēm vec. no 18—23 g. Vēlama ģīmetne. Adr.: (16) Giessen, Licherstr. 106, L. S. Co 7132. (611)